

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Česko-čínský slovník hovorových výrazů a jejich spisovných ekvivalentů:

seriál Siao Chuan-si

Czech-Chinese dictionary of colloquial expressions and their literary

equivalents: the series Xiao Huanxi

OLOMOUC 2021 Kateřina Klanicová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Vlastimil Dobečka

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Česko-čínský slovník hovorových výrazů a jejich spisovných ekvivalentů: seriál Siao Chuan-si* vypracovala samostatně a uvedla veškeré internetové zdroje a literaturu.

V Olomouci dne.....

Podpis.....

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kateřina Klanicová
Název fakulty a katedry:	Filozofická fakulta, Katedra asijských studií
Název práce:	Česko-čínský slovník hovorových výrazů a jejich spisovných ekvivalentů: seriál SiaoChuan-si
Vedoucí práce:	Mgr. Vlastimil Dobečka
Počet znaků:	100 629
Počet stran:	105
Počet zdrojů a literatury:	33
Klíčová slova:	psaný jazyk, hovorový výraz, spisovný ekvivalent, disylabická slova, monosylabická slova

Anotace:

Tato diplomová práce si dává za cíl zhotovit slovník hovorových výrazů, jež se objevily v čínském seriálu 小欢喜 (Siao Chuan-si) a k nim přiřadit jejich spisovné ekvivalenty. Teoretická část se zabývá pojmem lexikografie, popisuje postup při tvorbě slovníků a charakteristiku hovorového i psaného jazyka. Analytická část vyhodnocuje poznatky zjištěné při rozboru jednotlivých slov, jejímž závěrem jsou určité syntaktické a prosodické principy, se kterými se můžeme setkat u psaného textu. Samostatný slovník je přílohou této práce.

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Vlastimilu Dobečkovi za odborné vedení při zpracování problematiky a cenné rady. Také bych ráda poděkovala Jin Xinyin za její drahocenný čas a ochotu při konzultacích. Speciální poděkování také patří mým rodičům, kteří mi studium umožnili a byli mi vždy oporou.

Obsah

Úvod	10
1 Materiály a metody	12
1.1 Materiály	12
1.2 Metody	12
2 Teoretická část	14
2.1 Lexikografie a tvorba slovníku	14
2.1.1 Lexikografie	14
2.1.2 Slovník	15
2.1.3 Metajazyk	16
2.1.4 Slovní zásoba	17
2.1.5 Struktura slovníku	17
2.1.6 Tvorba slovníku	18
2.1.7 Typologie slovníků	19
2.2 Jazyk	20
2.2.1 Čínský jazyk	21
2.2.2 Psaný jazyk	22
2.2.3 Hovorový jazyk	25
2.3 Funkční charakteristiky	26
3 Analytická část	28
3.1 Podstatná jména	28
3.2 Zástupná slova	32
3.3 Slovesa	35
3.4 Adjektiva	38
3.5 Adverbia	39

3.6	Spojky	40
3.7	Číslovky a předložky.....	41
3.8	Vyhodnocení analýzy.....	41
4	Závěr	47
5	Resumé.....	51
6	Seznam použité literatury a internetových zdrojů	52
6.1	Seznam použité literatury.....	52
6.2	Seznam použitých internetových zdrojů	53
6.3	Rodilý mluvčí.....	55
Příloha.....		56
Česko-čínský slovník hovorových výrazů a jejich spisovných ekvivalentů.....		56

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Typologie slovníků

Tabulka č. 2: Typy funkčních charakteristik u hovorových výrazů

Tabulka č. 3: Frekvence použití funkčních charakteristik u hovorových výrazů

Tabulka č. 4: Velikost a četnost hovorových výrazů

Tabulka č. 5: Velikost a četnost spisovných ekvivalentů

Seznam zkratek

XHX	Xiao Huanxi
ČLR	Čínská lidová republika

Zkratky vyskytující se v této práci jsou napsány v příslušných kapitolách

Ediční poznámka

K přepisu čínských znaků do latinky byla použita abeceda pīnyīn s tónovými značkami. Prosodická transkripce je pro lepší přehlednost zapsána pomocí fontu Arial. Znakové písmo je uvedeno ve zjednodušené fromějiǎntǐzì (简体字) pomocí fontu SimSun.

Úvod

S rostoucím zahraničním trhem a světovou globalizací, se začal zvyšovat nátlak na společnost v rámci studia cizích jazyků. Znalost cizích jazyků se v posledních letech dočkala obrovské poptávky, protože představuje určitý prostředek či jakýsi most, jež má za cíl zajistit úspěšné obchodní a mezinárodní vztahy. Jelikož každý jazyk má svůj vlastní uměle vytvořený systém a pravidla, které se mohou notně lišit s běžně používanou mluvou, přináší to s sebou také značné problémy.

Z toho důvodu jsem si za téma zvolila překlad a tvorbu slovníku hovorových výrazů a jejich spisovných ekvivalentů. Mým cílem je vytvořit ucelený soubor jednotlivých slovníkových hesel, která by měla být přínosem, jak pro překladatele, tak i studenty čínského jazyka a usnadnit jim práci v praxi. K tomuto účelu jsem si za svůj podklad vybrala moderní čínský seriál 小欢喜 (SiaoChuan-si), který je v ČLR velice populární a obsahuje nemálo hovorových výrazů.

Zkoumaná slovní zásoba bude tedy obsahovat hovorová hesla vyskytující se v prvních dvou dílech výše zmíněného seriálu a jejich spisovné ekvivalenty. Ve své práci se zaměřím na frekventovanost jednotlivých hovorových slovníkových hesel, jež se v korpusu objevila a nebude chybět ani zmínka o jejich stavbě či užití.

První fáze bude spočívat v přepisu prvních dvou dílů seriálu. Následně za pomoci rodilého mluvčího vyhledám všechny hovorové výrazy, které se v daných dílech vyskytly, a tím zhotovím podklad pro mou práci. Poté opět za pomoci rodilého mluvčího, jež by měl být svým vzděláním kompetentní k tomuto úkolu, přiřadím k jednotlivým slovům jejich spisovné ekvivalenty. Na daném základě bych měla být schopna vytvořit slovník, v rámci kterého poté provedu analýzu jednotlivých hesel z hlediska frekvence, funkčních charakteristik, stavbě slov a jejich rozdílů mezi hovorovou a psanou formou.

Tato diplomová práce se sestává ze tří částí, a to teoretické, analytické a samotného slovníku. V teoretické části okrajově vysvětlím základní pojmy, jež souvisejí

s výkladem slovníku a jeho tvorbou. Nebude chybět ani rozdělení slovníků do kategorií a jejich využití, poté stručně nastíním problematiku hovorového a spisovného jazyka a následně vymezím základní pravidla, kterých se budu držet při samotném rozboru. Součástí teoretické části bude také stručný vhled do funkčních charakteristik, na základě kterých rozdělím jednotlivá slovníková hesla.

V analytické části vyhodnotím rozbor slovní zásoby. Jak bylo výše zmíněno, jednotlivá hesla rozdělím do patřičných funkčních charakteristik. Následně rozeberu hovorové výrazy a jejich spisovné ekvivalenty dle počtů slabik a výběru morfémů. Opomenuty nebudou ani syntaktické a prosodické principy.

1 Materiály a metody

1.1 Materiály

Primárním pramenem a podkladem pro mou diplomovou práci je čínský televizní seriál, vydaný v roce 2019, jenž se zaměřuje na sociální témata, jako jsou přijímací zkoušky na vysokou školu, výchova dítěte rodičů, nežijících v jedné domácnosti a další. Seriál vyšel v Pekingu pod taktovkou režiséra Wang Āna a scénáristy Chuang Leje a stal se jedním z nejlépe hodnocených čínských televizních seriálů. Seriál má jednu serii, složenou ze 49 dílů. Každý díl má úvodní znělku, poté následuje v průměru 40 minutový plot a nakonci jsou závěrečné titulky. K mému vyracování diplomové práce posloužily první dva díly (A Little Reunion, 2021).

1.2 Metody

Korpus mé práce vychází ze seriálu XHX. První krok tedy spočíval v přepisu dialogů a monologů u prvních dvou dílů seriálu. K přepisu textu mi posloužil anotační program ELAN.

Program ELAN pomáhá při přepisu audiovizuálního materiálu. V tomto programu lze u každého mluvčího pojmenovat, segmentovat a anotovat jednotlivé zvukové stopy. V programu je možné náhrát zvukovou šablonu, v mém případě se jednalo o jeden díl seriálu. Poté, co je zvuková stopa nahrána, lze začít s tvorbou jednotlivých stop. Pro mou diplomovou práci byla nejdůležitější stopa s názvem *Znaky*. Jakmile jsem přepsala veškeré zvukové šablony, převedla jsem jednotlivé segmenty do programu Word (Návod program elan, 2014).

V přepisu nejsou zaznamenány časové údaje, jak někdy u přepisů dialogů bývá, z toho důvodu, že práce neslouží k dabování, či vložení textu do zvukového souboru, ale jakožto podklad k tvorbě slovníku. Do přepisu jsem navíc vepsala označení konkrétních mluvčích, tedy jednotlivá jména, která se v seriálu vyskytla. Jediným dodatkem z mé strany bylo označení rodinných vazeb hlavních hrdinů, jako například 英子妈妈、方一凡爸爸、杨杨舅舅 a další, především kvůli lepší orientaci a chápání celkového textu během výběru hovorových výrazů z dialogů.

Po kompletním přepisu mluveného textu jsem hotový podklad prošla s rodilím mluvčím, s jehož pomocí jsem vyselektovala všechny hovorové výrazy, které se v dílech objevily. Následně jsme k nim společně vypsali jejich spisovný ekvivalent. Pro správnost výběru slov musel rodilý mluvčí splňovat určitá kritéria: absolvent oboru čínského jazyka a současná praxe s čínským jazykem.

Jakmile byl korpus hotový, následovala tvorba samotného frekvenčního slovníku. Frekvenční slovník řadí jednotlivá slovníková hesla od nejfrekventovanějšího až po méně frekventované. Pokud se objevilo více slov se stejnou frekvencí, jejich řazení odpovídá sledu tak, jak se vyskytovaly v textu za sebou. K jednotlivým heslům jsou přiřazeny jejich spisovné ekvivalenty spolu s funkční charakteristikou, výslovností a překladem do češtiny. Co se týká zápisu výslovnosti a funkčních charakteristik či překladu, řídila jsem se primárně strukturou obsaženou v publikaci *Čínsko-český a česko-čínský slovník* od Jaromíra Vochaly.

Další krok spočíval v analýze jednotlivých vybraných slov, kde jsem hlouběji zkoumala stavbu slovníkových hesel a to jak z hlediska hovorového výrazu, tak i spisovného ekvivalentu. Slovo bylo rozebráno s ohledem na jednotlivé znaky a jejich původ, tím se má na mysli zda pochází z klasické čínštiny nebo mluveného jazyka. V rámci rozboru slova jsem také přihlédla k prosodickým principům, které hrají významnou roli v psaném jazyce. Následně jsem na základě analýzy potvrdila nebo vyvrátila některé teorie, které se objevily v odborných publikacích, především články, jejichž autorem je Feng Shengli. Kompletní analýza byla zpracována do přehledných tabulek.

Během samotného výzkumu jsem se setkala s problematickými částmi a spornými slovíčky. Ve slovníku se neobjevují ta slova, která sice byla hovorová, avšak nebyl k němu nalezen odpovídající ekvivalent, nebo se jeho ekvivalent vyskytoval ve formě idiomu či kombinací dvou dvojslabičných slov. Ve slovníku se také neobjevují vulgarismy, jelikož ty k sobě spisovné ekvivalenty nemají. Z toho důvodu lze tento slovník chápat jako seznam dvojic odpovídajících si slov, což nebývá u slovníku zcela běžné, jelikož se ve většině případech jedná o komplexnější a strukturovanější soubor, který se zabývá i jinými lingvistickými aspekty.

2 Teoretická část

V rámci teoretické části nejprve nastíním problematiku slovníků a s tím spojenou jejich tvorbu a typologii. Nebude chybět ani definice pojmů lexikografie a metajazyk. V druhé polovině této kapitoly se budu věnovat teorii jazyka, jeho vývoji a rozdílům mezi hovorovou a spisovnou formou a také ve zkratce popíšu definice funkčních charakteristik.

2.1 Lexikografie a tvorba slovníku

2.1.1 Lexikografie

S pojmem slovník úzce souvisí pojem **lexikografie**. „*Lexikografie, jak ostatně naznačuje sám tento mezinárodní termín, je ta část lingvistiky, která se zabývá „sepisováním slovní zásoby“, to znamená, sestavováním slovníků,*“ (ČERNÝ, 2008: 159). Jedná se tedy o aplikovaný úsek nauky o lexikální zásobě, která má svou teorii a praxi (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16). Lexikografie patří k nejstarším odvětvím lingvistiky, především díky tvorbě slovníků a dělí se na teoretickou a praktickou část (ČERMÁK, 2011: 104-106).

S lexikografií v podstatě souvisí všechny lingvistické disciplíny, jako jsou například gramatika, syntax, morfologie či fonetika (ČEJKA, 1992: 53). Lexém neboli slovo je základní jazykovou jednotkou, která dále tvoří kombinaci s jinými slovy, jež jsou následně uplatněny v rámci kolokací, poté syntagmat a vět.

Lexikografie má za úkol komplexně popsat a podat výklad lexémů ve všech jejich lingvistických aspektech od pravopisu až po texty v jejich lingvistických i mimolingvistických vztazích. Lexikální materiál by měl splňovat požadavky časové, prostorové, sociální, textově stylistické a další. Stručně řečeno cílem lexikografie je

sestavení jednojazyčných nebo vícejazyčných slovníků s ohledem na nejrůznější aspekty (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16-17).

2.1.2 Slovník

Všeobecná představa slovníku bývá charakterizována jako abecední seznam jednotlivých slovních hesel, ke kterým jsou přiřazeny vysvětlivky, popřípadě ekvivalenty v jiném jazyce. Podobnou definici nalezneme také v publikaci *Úvod do studia jazyka* od profesora Černého, jenž slovník popisuje jako abecedně seřazenou slovní zásobu, která nám podává výklad jednotlivých hesel, tedy interpretace jejich významů a překlad do jiného jazyka (ČERNÝ, 2008: 159-160). V další publikaci zabývající se touto problematikou *Manuál lexikografie* od Františka Čermáka a Renaty Blatné je slovník charakterizován jako lexikální zásoba. Výše zmínění autoři dokonce považují hodnotu slovníku za přímo úměrnou úrovni zpracování gramatiky (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16). Slovníky se dělí do mnoha typů, jež se mohou značně lišit obsahem i rozsahem (ČERNÝ, 2008: 159) a každý má své specifické nároky na základě určené skupiny (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16).

Za primární cíl slovníku lze považovat jazykový úzus, jakým lidé nejčastěji používají slova. Slovník by měl uživateli nabídnout nejen významy lexémů, ale také jejich kombinace nebo použití v textu či běžné komunikaci. Tím se má na mysli použití jednotlivých slov v širším kontextu, jako je například běžná konverzace, obchodní korespondence, či neformální sdělení a podobně, a to z toho důvodu, že za různých okolností může být vybráno odlišné slovo nesoucí stejný význam (ATKINS, 2008: 45-46).

Pravděpodobně za vznikem slovníku stojí cestování, obchod a s tím související potřeba usnadnit, urychlit, popř. i standardizovat kontakt mezi komunitami s různými jazyky (ČERMÁK, 1992). Co se týká obsahu slovníku, máme zde například slovník výkladový, který se lingvistiky dotýká poměrně okrajově, tedy pokud není zaměřen přímo na lingvistickou terminologii. V ostatních případech se jedná o popis jiných vědních disciplín nebo oblastí lidské činnosti, v rozsáhlých encyklopediích, jež popisují

celý náš svět. Na druhou stranu, máme zde slovníky překladové, které naopak úzce souvisí s lingvistickou disciplínou, jelikož zahrnují určitou část slovní zásoby a zároveň interpretují jejich význam¹ (ČERNÝ, 2008: 159). Jak již bylo výše zmíněno, nejčastěji se objevují v abecedním pořádku. Kromě toho je převážná část slovníků zaměřena přímo na slovní zásobu některého jazyka a uvádí překlad jednotlivých hesel do jiného jazyka. U překladových slovníků je dobré, je vnímat jako příručku, která mapuje lexikálně-sémantické korelace a všechny další systémové vztahy mezi dvěma jazyky (ČERMÁK, 1992).

Materiál slovníku se zakládá na lexikálním materiálu současného jazyka tedy, živého jazyka, jehož prostředek je metajazyk. Slovník je vědecké dílo obsahující makrostrukturu hesel lexémů jazyka podávajících v jejich mikrostrukturách všestrannou sémiotickou, systémově i komunikačně orientovanou informaci potřebnou uživatelům (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16).

2.1.3 Metajazyk

Metajazyk je umělý semiotický systém, který je schopný popsat jiné sémiotické systémy. Z tohoto důvodu se jedná o jazyk druhého stupně, tedy o prostředek sebereflexe jazyka skrze mluvčí a snahu o zjištění podstatného.

Každý slovník obsahuje svůj specifický metajazyk. Tím se má na mysli uměle vytvořený sémiotický systém značek a zkratk, které plní v daném systému určitou funkci. Součástí metajazyka jsou také morfologické či etymologické údaje a další (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16-23).

Louis Hjelmslev se pokusil ve svých pracích vytvořit s použitím logiky a matematiky abstraktní teorii, kterou by bylo možno použít při rozboru kteréhokoli přirozeného jazyka. Výsledkem je velký přínos jeho rozpracování termínu a pojmu metajazyk (ČERNÝ, 2008: 70).

¹ Viz. typologie slovníků

Mezi zvláštnosti metajazykové funkce patří to, že může sloužit k popisu čehokoli, včetně sebe (ČERNÝ. 2008: 16), avšak ústřední a mnohostranou otázkou metajazyka zaměřeného na obsah lexému je výklad významu. Na rozdíl od metajazyka logiky není metajazyk lexikografie schopný formalizovat charakter logistického systému. Šanci na jistou formalizaci má pouze metajazyk vědeckého jazyka (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 26-31).

2.1.4 Slovní zásoba

Jak již bylo výše zmíněno, lexikální materiál by měl splňovat požadavky časové, prostorové, sociální, textově stylistické a další (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 17). „*Slovní zásoba je tou částí jazyka, která podléhá nejvýznamnějším a nejrychlejším změnám; určité změny lze zaznamenat už při porovnání jazyka rodičů a jejich dětí*“. Lexikální zásoba každého živého jazyka neustále roste a tudíž se určitá část stává zastaralou a buď zcela zmizí, nebo se uchová v podobě takzvaných archaismů.

Stejně jako u jiných složek jazyka, ani u slovní zásoby není rychlost změn konstantní. V závislosti na míře dynamismu společenského vývoje se střídají období překotného vývoje s obdobími poměrně klidnějšími. V zásadě je možné rozeznat dva základní typy obohacování slovní zásoby; a) tvoření nových slov nebo víceslovných pojmenování; b) změny významu u tvarů už existujících, jako například odvozování nebo kompozice. Setkat se můžeme i s výpůjčkou z cizích jazyků (ČERNÝ, 2008: 27-29).

2.1.5 Struktura slovníku

Struktura slovníku se běžně dělí na makrostrukturu a mikrostrukturu. **Makrostruktura** slovníku je tvořena celkovým uspořádáním slovníkových hesel buď abecedně nebo pojmově či kombinovaně. Do makrostruktury se také řadí předmluva slovníku, tabulky a přílohy. Heslové slovo v makrostruktuře je lexém charakterizovaný

určité pravopisem a jistou vyslovností. Jsou zde uvedeny i slovtvorné morfémy či části slov. Do makrostruktury slovníku spadá také samotný heslář. V makrostruktuře se uvádějí heslová slova všech slovních druhů, značky, zkratky, řadí se zde i slova odkazová či vtahující se k heslům souvztažným nebo uvedeným mimo abecední pořadí. Nedílnou součástí jsou také hesla metajazyka tedy lingvistické termíny (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 21-22).

Mikrostruktura se zabývá relevantním souborem informací o heslovém slově a jeho manifestacích (ČERMÁK, 2011: 106), to znamená, že zkoumá vnitřní stavbu hesel v rovině fonologické, grafické, gramatické, sémantické, pragmatické, stylistické a textové, popřípadě i kvantitativní, historické a mezilexémových vztahů. Informační údaje o hesle bývají zpravidla kódovány za pomoci zkratk či typografických úprav, jako jsou například závorky, interpunkce, symboly, číslice a další (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 23).

Požadavky na výklad

- a) Ekvivalence definienda a výkladu
- b) Slovně druhová a funkční souměrnost
- c) Převod méně známé informace na známou.
- d) Explicitnost a kondenzace.
- e) Výklad má obsahovat nejbližší nadřazený generický rys
- f) Formulační jednotnost sémémů příbuzné povahy

(ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 31)

2.1.6 Tvorba slovníku

Pro tvorbu kvalitního slovníku je potřeba držet se určitých pravidel. Nejprve je nezbytné si ujasnit funkci slovníku a jeho cíle, vymezit uživatele a na základě toho určit jeho typ a zaměření (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16-18). Poté dochází ke sběru dat a materiálů. Následně by měl autor rozvrhnout slovník na makrostrukturu a mikrostrukturu. Další krok spočívá v samotném zpracování jednotlivých slovníkových

hesel a celkové grafické podoby (ATKINS, 2008: 17). Mezi grafické informace se řadí například určení slovního druhu (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16-18). Na závěr dochází ke konečné korektuře celého slovníku (ATKINS, 2008: 17).

Slovník by měl být přehledný, aby uživatel byl schopen v co nejkratší možné době najít potřebné informace. Z tohoto důvodu autor tvoří legendu všech zkratk a symbolů, jež jsou ve slovníku použity. Neměl by chybět ani krátký popis zásad při zpracování slovníku (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 19).

2.1.7 Typologie slovníků

Slovníky bývají většinou určeny kolektivnímu uživateli, tedy jednotlivcům různých jazykových znalostí, předpokladů a zájmů, nelingvistů i lingvistů, mluvčím téhož jazyka i cizím. Jedná se o univerzální příručku, kde by každý měl najít potřebné (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 18). Při samotné tvorbě a výběru uživatele je důležité se zaměřit na typ slovníků, jelikož se jeden slovník může řadit do různých kategorií, stává se tím typologie slovníků problematickou záležitostí (ATKINS, 2008: 24-25).

Při běžné práci s cizím jazykem se osvědčují zejména středně rozsáhlé dvojjazyčné slovníky. Velké slovníky jsou určeny překladatelům a jiným specialistům. Obsahují většinou velké množství výrazů, s kterými se běžný uživatel nikdy nesetká. V takovém množství se pak mohou obtížně hledat opravdu potřebné informace. Malé slovníky mají naopak tu nevýhodu, že zastírají složité vztahy mezi slovní zásobou dvou jazyků. A tak zvané kolibří slovníky jsou vhodné spíše pro sběratele kuriozit (ČERNÝ, 2008: 159).

V následující tabulce jsou uvedeny různé typy slovníků, které se dělí podle různých aspektů. Avšak jednotlivé slovníky mohou propojovat více aspektů a tím pádem se řadí do více kategorií nebo být dokonce i v opozici. Hlavní důvod je ten, že se slovníky především zaměřují na uživatele (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 12).

Hledisko	Typ slovníku	Dělení
obsah	encyklopedické	~
	jazykové	překladové výkladové
časový	diachroní	etymologické historické
	synchroní	~
jazyků	vícejazyčné	mezi dvěma jazyky mezi více jazyky
	jednojazyčné	~
uspořádání	nealfabetické	retrogradní frekvenční věcné
	alfabetické	~
variety	dílčí	individuální geografické sociálně stratifikační oborově věcné oborově jazykové
	celonárodní	~
popisného media	sémaziologické	~
	speciální	~
de/kódování	grafické	~
	onomaziologické	~
uložení	knižní	~
	elektronické	~

Tabulka č. 1: Typologie slovníků (ČERMÁK a BLATNÁ, 1995: 16-18)

2.2 Jazyk

Lidé věnují pozornost jazyku a úvahám o něm zřejmě již od nejstarších dob (ČEJKA, 1992: 31). Jakýkoliv přirozeně se vyvíjející jazyk slouží členům příslušné jazykové skupiny především k dorozumívání a vzájemnému předávání informací (ČERNÝ, 2008: 13). Každá řeč má svá vlastní specifická pravidla slovosledu a kódování (ČERNÝ, 2008: 122). Můžeme ji zkoumat z nejrůznějších aspektů, neboť jako univerzální dorozumívací prostředek má jistý vztah ke všem oblastem lidského života (ČEJKA, 1992: 31).

Většina rozvinutých jazyků se vyskytuje ve dvou odlišných podobách, a to mluvené a psané. I přestože se jedná o stejný jazyk, mezi oběma podobami existují značné rozdíly. Navíc jeho podoba se neustále mění jak z hlediska formy, tak i obsahu. Nezměněná nezůstává ani forma a způsob záznamu a jeho přenos nebo dosah jeho působení v prostoru a v čase (ČERNÝ, 2008: 42).

Primární podoba jazyka je mluvená (ČERMÁK, 2011: 18). Mluvená forma se rozvíjela postupně spolu s člověkem od samých počátků jeho existence, tedy po dobu několika miliónů let a stala se jedním z nejdůležitějších příznaků, kdy se člověk začal odlišovat od ostatní živé přírody. Naproti tomu psaná podoba je sekundární. Když ji srovnáme s mluvenou formou, objevila se teprve nedávno. První písmo vzniklo přibližně před pěti tisíci lety. Navíc jeho užívání bylo omezeno pouze na určité jedince a jen velmi zvolna se dále rozšiřovalo. Ostatně i dnes lze najít v některých koutech země část obyvatel, která je negramotná. Na základě výše zmíněného textu lze písmo považovat za jeden z nejdůležitějších vynálezů lidstva (ČERNÝ, 2008: 42-43).

Mezi oběma obecnými typy komunikace, psanou a mluvenou, které si plně neodpovídají, existují převodní mechanismy a pravidla, jako je například fonetický přepis (ČERMÁK, 2011: 36). Jelikož zvuková stránka jazyka podléhá neustálým změnám, rozdíly mezi mluvenou a psanou podobou se neustále prohlubují. Jedním možným způsobem, jak přiblížit psanou formu k mluvené formě je reforma pravopisu (ČERNÝ, 2008: 47).

2.2.1 Čínský jazyk

Čínský jazyk² patří mezi jeden z nejrozšířenějších a nejstarších jazyků světa. Spadá do sinotibetské jazykové rodiny a je charakterizován existencí tónů, konkrétně čtyř, které odlišují význam jinak stejně znějících slabičných morfémů, respektive slov (OBUCHOVÁ, 1998).

² standardizovaný jazyk používaný jako úřední jazyk v ČLR a v Čínské republice na Tchaj-wanu, také známý jako pǔtōnghuà

Podobně jak rozeznáváme češtinu starou a novou nebo psanou a hovorovou, tak i v čínském jazyce rozlišujeme formy: psané, obecné, hovorové či dialekty. Největším mezníkem v historii čínského jazyka je *Májové hnutí 1919* (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 12-13). Díky hnutí byl čínský hovorový jazyk uveden do písemné formy, což mělo za následek prudký vývoj psaného jazyka, který se začal opírat nejen o klasickou čínštinu, ale i hovorové výrazy (SEHNAL, 2006). Na základě tohoto rozdělení se objevují lingvistické problémy, jelikož rozdíl mezi jazykem používaným k promluvě a jazykem určeným k psaní je velký. V psaných textech se objevují výrazy a obraty, které se v hovorovém jazyce používají jen zřídka, tedy pokud se nejedná o „řeč inteligence“.

Standardizovaná psaná forma čínského jazyka se nazývá *pǔtōnghuà*, která je založena na pekingském nářečí, zatímco pro gramatiku a lexikum jde o severní nářečí (kdy slovní zásoba je obohacena také o slova z jiných nářečí, z jazyka *wényán*³ či překladů podle cizích mezinárodně užívaných slov) (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 12-18). Jelikož je psaný jazyk částečně založený na hovorové čínštině, mění se současně sezměnami, kterými prochází gramatika a slovní zásoba hovorového jazyka (SEHNAL, 2006).

Výraz „formální“ neznamena pouze „psaný“, ani „hovorový“ neodkazuje vždy na „neformální“ a naopak. Formální čínština, neboli *pǔtōnghuà* zahrnuje jak hovorový jazyk, tak i jeho spisovnou formu (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 1-2).

2.2.2 Psaný jazyk

Psaný text určený ke čtení nese s sebou některé specifické rysy, jako je například souběžnost, převažuje monolog nad dialogem, jsou užívána spíše dlouhá souvětí, avšak může být použito pouze málo subjektivně zbarvených výrazů (ČERNÝ, 2008: 43-44). Psaný text se vytváří užitím určitého písma. Písem je na světě méně než jazyků. Z tohoto důvod vznikají problémy se zápisem některých jazyků do písma, které původně vzniklo v prostředí jiného jazyka (příklad: čeština ve vztahu k latině). Vedle písma se i

³ je čínský literární psaný jazyk, který byl používán až do 20. let 20. století (Kane: 2009: 89)

v psaném textu využívá grafika (příklad: interpunkce) (ČERMÁK, 2011: 35). Lze říci, že teprve písmo umožnilo předávat informace na velké vzdálenosti, pokud jde o místo i čas (ČERNÝ, 2008: 43).

Čínský tónový jazyk zaznamenává psanou formu pomocí **čínských znaků**. Po *Májovém hnutí 1919* vzniká nový styl formální čínštiny (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 12-13) procesem sloučení klasických výrazů a lidové mluvy. Psaný čínský jazyk lze charakterizovat jako formální jazyk složený ze syntaktického systému se souborem prozodických omezení a lexikonu skládajícího se z výrazů řeči, dialektů a cizích jazyků (FENG, 2009 :8).

Klasický psaný jazyk kodifikovaný jeho blízkým vztahem ke konfuciánskému kánonu dal vzniknout normě pro současnou spisovnou formu. Díky tomuto moderní psaná čínština souvisí také se znalostí jazyka *wényán*, avšak pokud je psaný text příliš literární, nemusí být srozumitelný jak veřejnosti, tak i odborné společnosti (FENG, 2009:2). Naproti tomu příliš hovorové výrazy v psaném textu nejsou přijímány dobře, jelikož chybí atmosféra formálnosti (冯胜利, 2007: 6, 7 22). Klasickou čínštinu lze asimilovat přímo do současného spisovného jazyka, bez jakékoliv manipulace, zatímco prvky převzaté z dialektů a zahraničních zdrojů je třeba upravit podle prozodicko stylistických principů (FENG, 2009:8).

Důležité je také objasnit, proč moderní Číňané potřebují výrazy z klasické čínštiny. Podle filologa Huanga Kana oddělitelnost psaného jazyka od hovorového jazyka je nevyhnutelná, jelikož současná psaná čínština využívá klasickou čínštinu k distancování se od lidové mluvy (FENG, 2009: 4).

Dále musíme brát v potaz, že ve skutečnosti gramatika čínsky psaného textu podléhá rytmu. Je to nezávislá forma, která střídá klasické / formální výrazy s hovorovými / neformálními. Ukazuje se, že současné styly psaného jazyka jsou založeny na mluveném jazyce a jsou vyvíjeny na základě pravidel prozodie, kdy jeho klíč spočívá v přímé kontrole rytmu (冯胜利, 2007: 34).

Feng ve své studii uvádí, že je nutné během psaní čínského textu brát v potaz určitá pravidla. Častým úkazem jsou dvouslabičné komponenty, které musí následovat bezprostředně za dalším komponentem skládajícím se ze dvou slabik. Jedná se tedy o disylabická slova použita v disylabických dvojverších (冯胜利, 2007: 5). Také se užívají monosylabická slova v disylabických šablonách (FENG, 2009: 15). Tento jev můžeme vidět především u jednoslabičných slov z klasické čínštiny, které z prosodických důvodů jsou spojeny s jiným jednoslabičným slovem. Navíc u jednoslabičných slov (jeden tón) může dojít k jeho nahrazení dvouslabičným slovem (dva tóny). Dále existuje potřeba, se během psaní čínského textu držet formálních vzorů z klasické čínštiny. Navíc veškerá výše zmíněná pravidla zajišťují stylistickou koherenci a sluchovou srozumitelnost (FENG, 2009: 15, 20).

Rozdíl můžeme vidět u pomocných slov „之“ zhī (klasická čínština) a „的“ de (hovorový výraz), kdy obě slova vystupují ve funkci přivlastňovacího slovce, avšak jejich prosodická povaha je jiná (冯胜利, 2007: 26).

Feng ve své práci také uvádí, že psaný styl vyžaduje takzvaný princip „sluchové inteligence“, jež se může lišit na základě vzdělání. To znamená, že například jednoslabičná slova přejatá z klasické čínštiny budou více srozumitelná vzdělaným lidem než méně vzdělaným. Pokud se stavba slov neřídí principem „sluchové inteligence“, vyžaduje správnou prosodickou strukturu (FENG, 2009: 9-10).

Ignorováním výše zmíněných pravidel bude vždy psaný text považován za chybný. Proto rozhodnout, zda jeden výraz je formálnější než druhý, nese s sebou určité komplikace pro nerodilé mluvčí. Z toho vyplývá, že studium čínského jazyka vyžaduje více úsilí a také je třeba se spoléhat na intuici rodilého mluvčího (冯胜利, 2007: 1-2).

Písemný formální styl čínštiny se používá v široké škále, například ve vládních dokumentech, redakčních novinách, akademických pracích, obchodních dohodách, firemních smlouvách, ale i v rozhlasových či televizních zprávách. (冯胜利, 2007: 32)

2.2.3 Hovorový jazyk

Hovorový jazyk, tedy primární jazyk, užívaný v každodenním životě (ČERNÝ, 2008: 53) se dělí na vlastní mluvený jazyk a prajazyk (ČERMÁK, 2011: 18). Parajazyk zahrnuje neverbální prostředky komunikace, tím se má na mysli mimika a gestika, které především vyjadřují emociální stránky promluvy. Do mluveného jazyka lze také zapojit sílu hlasu, tempo a rytmus řeči (ČERMÁK, 2011: 38-42).

V praxi se rozdíly mezi hovorovou a psanou formou projevují tak, že text určený k poslechu není vhodné číst. Platí to samozřejmě i opačně, kdy text určený ke čtení není vhodné ani příjemné poslouchat. Mluvený výklad by měl být živý oproti psanému textu. Zpravidla se v promluvě seskupují jednotlivá slova do kratších úseků než u psané formy, může docházet také k opakování myšlenek, což se u psaného textu vyskytuje pouze ojediněle, a navíc mluva využívá citově zabarvených slov i dalších prostředků (ČERNÝ, 2008: 41-44).

Co se týká současného čínského jazyka, jak již bylo výše zmíněno, standard pro hovorovou formu vychází z pǔtōnghuà, která je založena na pekingském nářečí (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 17). Standardizovaným jazykem se lze bez omezení domluvit všude po celé Číně, nicméně lokální obyvatelé při hovoru využívají místní dialekty. Mluvený jazyk se také zaznamenává čínskými znaky, avšak stále se bude jednat o hovorovou, nikoli o psanou formu, která se značně odlišuje gramatickými konstrukcemi i slovní zásobou (MLUVENÝ JAZYK ČÍNSKÝ, 2013).

Základním stavebním kamenem mluveného jazyka je foném neboli zvuk, zatímco u psaného jazyka se jedná o grafém, neboli písmo (ČEJKA, 1992: 1-2). Znakové písmo zachycuje fonetickou stránku velmi nedokonale (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 12), proto v každém jazyce existují určitá fonetická pravidla, jež nám mají pomoci pochopit výslovnost cizích jazyků (ČERMÁK, 2011: 116). Na základě výše zmíněných nedostatků byl pro zvukovou stránku čínského jazyka vytvořen speciální transkripční systém s názvem pīnyīn, který využívá latinky k přepisu fonémů. I přesto všechno ani abeceda pīnyīn nebyla schopná přesně zachytit veškeré zvukové vlastnosti

jazyka. Z tohoto důvodu bylo potřeba systém obohatit o další speciální přepis, a to o tzv. prosodickou transkripci (Kane, 2009: 22, 24).

Hovorová čínština je velmi rytmická, jelikož skládá slabiky v pravidelné rytmické celky (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 75). Pro účel členění vět a souvětí je využito právě rytmu řeči (UHER, 2014: 19). Navíc používá i melodii hlasu k rozlišování významu jednotlivých slov (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 37).

Čínský hovorový jazyk často užívá metafor, dvojsmyslů, idiomů, nadsázek či řečnických otázek. Nežádka používá i elipsy, kdy ve větě není podmět nebo přísudek, (MLUVENÝ JAZYK ČÍNSKÝ, 2013). Rovněž dochází k vynechání některých gramatických prvků či spojek (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 76, 119). Vynechání gramatických ukazatelů a spojek je u psaného jazyka vzácné. Oproti tomu mluvený jazyk si tyto „úspory“ může dovolit, jelikož se na rozdíl od psané formy, více opírá o kontext, a tak nedochází k nesrozumitelnosti (MLUVENÝ JAZYK ČÍNSKÝ, 2013).

Dalším charakteristickým rysem hovorového jazyka je neustále zjednodušování struktury slabik (HRDLIČKOVÁ a VOCHALA, 1989: 63). Významně se začíná čínská slovní zásoba obohacovat také o výpůjčky či přejímky z cizích mezinárodně užívaných slov (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 17).

V čínském jazyce se stále uplatňuje snaha oddělit psaný text od běžné mluvy. Obě formy čínského jazyka mají tendence se skládat do disylabických vzorců a ty zas do čtyřslabičných segmentů. Z tohoto důvodu je třeba důkladně studovat podobnosti a rozdíly mezi nimi (冯胜利, 2007: 5).

2.3 Funkční charakteristiky

V českém jazyce i v jiných evropských a indoevropských jazycích vytváří slova určité systematické soubory tvarů (například: skoloňování jmen či časování sloves), podle kterých lze slova rozdělit do určitých kategorií, tzv. slovních druhů. (ŠVARNÝ a UHER, 2014: 30).

Avšak otázka slovních druhů v rámci čínského jazyka je velmi složitá, jelikož neoplývá dostatek morfologických kritérií (viz. výše), podle kterých by bylo možné bezpečně odlišit slova od syntaktických spojení a přiřadit k tomu či onomu slovnímu druhu. Abychom mohli daná slova roztřídit, tak musíme hojně využívat různých syntaktických kritérií. Z tohoto důvodu použil Oldřich Švarný termín **funkční charakteristika**, která se zabývá funkcí daného slova ve větě (ŠVARNÝ a UHER, 1997: 78). Jak také zmínil ve své publikaci *Učební slovník jazyka čínského*, v běžných slovnících vyznačování funkční charakteristiky heslových výrazů se prakticky nepoužívá, avšak kvůli výše zmíněným důvodům je vhodné daná slovníková hesla zařazovat právě do těchto kategorií, jinak je třeba funkci daného slova vyčíst z jinojazyčných ekvivalentů, vět nebo obrátů, což je značně nespolehlivé (ŠVARNÝ, 1998, xxiv). Funkčních charakteristik je určitý omezený počet. Často se také stává, že k téže jednotce přísluší více funkčních charakteristik, které se rozlišují dle kontextu a postavení ve větě (ŠVARNÝ a UHER, 2014: 30-31).

3 Analytická část

V této části mé práce se věnuji analýze jednotlivých funkčních charakteristik, ve kterých se má vybraná slovníková hesla vyskytla. U každé funkční charakteristiky hlouběji popíšu stavbu hovorového i psaného slova, tedy počet slabik a také se pokusím nastínit, jakým způsobem došlo k tvorbě nebo výběru jeho spisovných ekvivalentů. V každé kategorii se zaměřím na celkovou četnost a frekvenci použití. Na závěr vyhodnotím zjištěné výsledky, které zpracuji do přehledných tabulek.

3.1 Podstatná jména

První kategorií v rámci funkčních charakteristik jsou podstatná jména. Podstatná jména představují druhou nejpočetnější skupinu zastoupenou ve slovníku, co se týká počtu slovníkových hesel. Celkově se v textu vyskytlo 77 podstatných jmen o frekvenci 454. Kópus obsahoval převážně dvouslabičná hovorová podstatná jména, v menším zastoupení byla jednoslabičná a o jediné se vyskytla i trojslabičná podstatná jména.

K většině **jednoslabičným hovorovým podstatným jmenům** byly přiřazeny dvouslabičné spisovné ekvivalenty. Značná část jednoslabičných hovorových slov k sobě přibrala další jednoslabičné slovo stejného významu. Například ke slovu 脸 liǎn „obličej“ byl přidán znak z klasické čínštiny 面 miàn „obličej“ a spolu vytvořili spisovný tvar s významem „obličej“ 脸面 liǎnmiàn. Dalším příkladem je slovo 病 bìng „nemoc“, které je obohaceno o slovo 疾 jí „nemoc“ a spolu tvoří 疾病 jíbìng „nemoc“. Feng to ve svých pracích odůvodňuje tím, že současný psaný jazyk potřebuje doplnit jednoslabičná slova přejatá z klasické čínštiny o jiné jednoslabičné slovo (převážně hovorový výraz), aby byla sluchově srozumitelná, nebo naopak pro větší formálnost musí být hovorová forma opatřena jednoslabičným slovem převzatým z klasické čínštiny. Tyto znaky se používají v současném jazyce kvůli jejich zastaralé sémantice, avšak aby mohla být použita, musí podléhat rytmu. To znamená skládání jednoslabičných slov do víceslabičných kompozit. Výše zmíněná pravidla jsou dána

především z prosodických důvodů, jež jsou pro psaný jazyk důležitá, jinak text postrádá status formálnosti (冯胜利, 2007: 6, 7, 22).

Další jev, který se vyskytl u jednoslabičných podstatných jmen s dvouslabičným spisovným ekvivalentem, byl blíže určující morfém. Například ke slovu 茶 *chá* „čaj“ se připojil znak 汤 *tāng* s původním významem „horká / vroucí voda“ a spojením těchto dvou znaků vznikl spisovný ekvivalent pro „čaj“ 茶汤 *chátāng* (JIN, 2021).

Co se týká **dvouslabičných hovorových podstatných jmen**, u některých nutnost seskupení do disylabických kompozit neplatila, jelikož k nim byly dány jednoslabičné spisovné ekvivalenty. Tento jev se objevil u slov ozančujících některé členy rodiny, kdy u hovorovějších výrazů většinou dochází k zdvojení jednoho znaku, jako je například: 舅舅 *jiùjiu* „strýc (matčin bratr)“ nebo „mladší bratr“ 弟弟 *dìdì*, avšak spisovné ekvivalenty těchto výrazů jsou zapsány pouze jedním znakem - 舅 *jiù* a 弟 *dì*. Na stejném principu funguje i označení pro „tetu (matčina sestra)“, kdy hovorová slova 大姨 *dà yí* a 阿姨 *ā yí* jsou spisovnou formou psány pouze znakem 姨 *yí*. V případě slova 大姨 *dà yí* znak 大 *dà* vyjadřuje „stáří“ (teta – nejstarší matčina sestra). Jelikož se výše zmíněné jednoslabičné ekvivalenty řídí principem „sluchové inteligence“, není nutné je v psaném jazyce dávat do disylabických vzorců (FENG, 2009: 9).

Mezi dvouslabičnými podstatnými jmény, která jsou nahrazena jednoslabičnými spisovnými ekvivalenty, nalezneme i rozdílná sémantická slova, například: 房间 *fángjiān* „místnost, pokoj“, je vyměněno za znak 室 *shì* (JIN, 2021).

Pokud budeme brát v potaz prosodickou gramatiku, můžeme výše zmíněná jednoslabičná spisovná slovníková hesla považovat za lexikálně plnovýznamová a z tohoto důvodu jsou vyjádřena pouze jednou slabikou, která se nepotřebuje nutně rozvinout do dvouslabičného slova, avšak pravděpodobně budou mít tendenci se vyskytovat v bezprostředním spojení s jinými slovy (ŠVARNÝ a UHER, 2014: 25). Stojí za zmínku, že mnoho jednoslabičných slov v moderní čínštině stále používá svůj starověký význam a užití v konkrétních kontextech. Můžeme říci, že tato slova nejspíše

plní poslání rozevřít pomyslné nůžky mezi hovorovou a psanou čínštinou (FENG, 2009: 7,8).

Další podskupinou podstatných jmen jsou dvouslabičné hovorové výrazy, ke kterým byly přiřazeny dvouslabičné spisovné ekvivalenty. Tato skupina se dělí na ty, jež mají se svým spisovným ekvivalentem alespoň jeden znak stejný a na ty, které nemají žádný společný znak.

Co se týká první skupiny, tedy těch dvouslabičných hovorových výrazů, které mají se svým spisovným ekvivalentem jeden společný znak, lze říci, že jedna složka znaku byla nahrazena znakem z klasické čínštiny. Například ve slově 今年 jīnnián „letošní rok“ je znak 年 nián „rok“ nahrazen znakem 岁 suì „rok“, takže spisovný ekvivalent pro „letošní rok“ je 今岁 jīnsuì. U slova 昨天 zuótiān „včerejší den“ je znak 天 tiān „den“, který v klasické čínštině znamená „nebe“ (JIN, 20021) a až v současném jazyce se používá ve významu „den“, nahrazen znakem z klasické čínštiny 日 rì „den, slunce“ (VOCHALA, 2003: 387).

Jak je vidět z výše uvedených příkladů, během přeměny hovorových výrazů na psanou formu se čínský jazyk často uchyluje ke klasické čínštině a tím pádem dochází k prokládání současných stylů (冯胜利, 2007: 14, 18).

Druhou skupinou v rámci dvouslabičných podstatných jmen jsou ta slova, která nemají se svým dvouslabičným spisovným ekvivalentem žádný společný znak. Jedná se o zcela hovorové výrazy, jež nemohou využít výše zmíněná pravidla, a tak jsou zcela nahrazeny jinými spisovnými ekvivalenty (JIN, 2021).

Příklad: 老婆 lǎopo „manželka“ = 妻室 qīshì

派对 pàiduì „večírek“ = 聚会 jùhui

Do této kategorie se řadí také přejatá slova z cizích jazyků, jež se za pomoci fonetiky zapisou podobně znějícími čínskými znaky. To znamená, že výslovnost daného slova se co nejvíce přiblíží původnímu jazyku (VÝPŮJČKY, 2013).

Příklad: 爹地 diēdì „otec, táta“ = 父亲 fùqin (přejato z angličtiny, daddy)

V rámci dvouslabičných hovorových výrazů se vyskytlo šest případů, které byly nahrazeny trojslabičným spisovným ekvivalentem. Mezi těmito slovy najdeme výrazy označující prarodiče nebo názvy povolání (JIN, 2021).

Příklad: 姥爷 lǎoye = 外祖父 wàizǔfù „děda (z matčiny strany)“

U názvů povolání můžeme vidět, že hovorový výraz je doplněn o sufix (ŠVARNÝ a UHER, 2014: 142), protože mluvený jazyk má tendence zkracovat slova, dochází k vypuštění některých jeho složek (HRDLIČKOVÁ a VOCHALA, 1989: 63).

Příklad: 保安 bǎo'ān = 保安员 bǎo'ānyuán „ochranka“

Ve slovníku nalezneme také pět trojslabičných podstatných jmen, ke kterým se vztahovaly dvouslabičné spisovné ekvivalenty (JIN, 2021).

Příklad: 大白天 dàbáitiān = 白天 báitiān „denní doba, den“

U některých hovorových výrazů může dokonce využít více spisovných ekvivalentů, které se liší pouze mírou spisovnosti, příklad: hovorový výraz 礼拜 lǐbài „týden“, může být nahrazen výrazem 星期 xīngqī a 周 zhōu, kdy 星期 xīngqī lze použít jak v hovorovém, tak i psaném jazyce, zatímco výraz 周 zhōu pouze v psaném (JIN, 2021). V rámci čínského jazyka, jsme schopni u slov se stejným významem, ale jinou formou zápisu rozlišit stupeň formality dle vzorce: klasická čínština > přejatá cizí slova > dialekt > zcela hovorový výraz.

Příklad: 仿佛 fǎngfú > 似乎 sìhū > 像 xiàng > 好像 hǎoxiàng 好像 “vypadat jako”

Kdy 仿佛 fǎngfú je více spisovné než 似乎 sìhū a 似乎 sìhū je zase více spisovné než 像 xiàng a tak dále (FENG, 2009: 9). To stejné platí u slova „týden“. 周 zhōu, které je více spisovné než 星期 xīngqī a 星期 xīngqī je více spisovné než samotný hovorový výraz 礼拜 lǐbài (JIN, 2021). A však ne všechna slova mají všechny čtyři stupně formality (FENG, 2009: 9-10).

3.2 Zástupná slova

Druhá kategorie funkčních charakteristik, která se ve slovníku objevila, jsou zástupná slova. Do této kategorie se řadí zájmena a deiktická slova (ŠVARNÝ a UHER, 2014: 37). Zástupná slova představují méně reprezentovanou část slovníku, co se týká počtu jednotlivých hesel, avšak mají největší frekvenci užití. Celkově se v textu vyskytlo 27 zástupných slov s frekvencí 1 498. Korpus zahrnuje, jak jednoslabičná, tak i víceslabičná zástupná slova, různých druhů, ať už osobních, ukazovacích či tázacích zájmen nebo deiktická slova.

Ve slovníku nalezneme všechna **osobní zájmena** jednotného čísla. K těmto jednoslabičným výrazům jsou přiřazeny jednoslabičné spisovné ekvivalenty.

Příklad: 我 wǒ = 本 běn „já“

你 nǐ = 贵 guì „ty“

Výjimkou je osobní zájmeno 咱 zán „my“, které má dvouslabičný spisovný ekvivalent 吾辈 wúbèi (JIN, 2021).

V čínském jazyce jsou osobní zájmena obecně považována za neutrální zájmena indexující mluvčího. Bylo pozorováno, že klasická čínština se skládá z několika zájmenných forem, které slouží stejné osobě stejného čísla. Z tohoto důvodu bylo nutné před použitím každého zájmena zjistit jeho sociopragmatickou proměnou, která určila použití v kontextu. Tím se má na mysli například sociální status mluvčího (pro jednotné číslo první osoby ve spojení s císařem se používal znak 朕 zhèn) nebo zaměření řečníka (učitel promlouvá ke studentům také v první osobě jednotného čísla - bylo užito zájmeno 余 yú), zájmeno 吾 wú (první osoba jednotného čísla) se zase aplikovalo v případě vyjádření pokory a další. V pozdějším věku se součástí klasické čínštiny stalo také zájmeno 我 wǒ, které se v současném čínském jazyce používá i během promluvy (CHER, 2019: 6, 9, 16). Znak 我 sloužil především pro vlastní odkaz zdůrazňující sebe na rozdíl od ostatních. Současná moderní psaná čínština výše zmíněné rozdíly stírá. Během vývoje jazyka se slovní zásoba nižší sociální vrstvy neustále obnovovala,

zatímco aristokratická slovní zásoba postupně degradovala a v některých případech byla přijata střední třídou jako „módní“ slovní zásoba nebo jednoduše ukazatel snobství a marnosti (YAU, 2004: 3, 5). Po *Májové hnutí 1919*, kdy dochází k reformě jazyka a smíchání klasické čínštiny s lidovou mluvou, jež společně vytvořily základ pro současný spisovný jazyk (ŠVARNÝ a UHER, 2001: 12-13), se setkáváme s jevem, kdy například osobní zájmeno 我 absorbovalo některé sociopragmatické funkce jiných zájmen, proto se nyní v psaném jazyce pro vyjádření první osoby jednotného čísla používá právě tento znak, jež není zatížen žádnou sociální diskriminací (YAU, 2004: 3, 5, 8). To má za následek obecný pokles používání spisovných ekvivalentů všech osobních zájmen. Znak 贵, který je spisovný ekvivalent k znaku 你 či 本, který má hovorový ekvivalent 我, se v psaném textu objevují ojediněle.

V rámci osobních zájmen se v korpusu objevila také **dvouslabičná hovorová zájmena**. Pokud jsou osobní zájmena dvouslabičná, znamená to, že značí pluralitu, jež je vyjádřena pomocí přípony 们 men (ŠVARNÝ a UHER, 2014: 11).

Příklad: 你们 nǐmen „vy“.

Přípona 们 men se nejspíše do současného hovorového čínského jazyka dostala díky vlivu západních zemí, avšak podle některých zdrojů se tento gramatický ukazatel objevil již za dynastie Chan (Peyraube a 贝 : 2000, 4-5). K výše zmíněným dvouslabičným hovorovým výrazům jsou přiřazeny jednoslabičné spisovné ekvivalenty.

Příklad: 你们 nǐmen = 尔 ěr „vy“

Ostatní dvouslabičná či **trojslabičná hovorová osobní zájmena** jako je například 自个儿 zìgěr „sám“, nesou k sobě dvouslabičné spisovné ekvivalenty (JIN, 2021).

Příklad: 自个儿 zìgěr = 自己 zìjǐ „sám“

V rámci osobních zájmen se vyskytl také jev, kdy některá slova společně sdílí stejný spisovný ekvivalent. Například ke všem třetím osobám jednotného i množného čísla („on“, „ona“, „ono“, „oni“) je přiřazen znak 之 zhī. Další osobní zájmeno, které

sdílí stejný spisovný ekvivalent je 咱 zán a 咱们 zánmen „my“, jež mají k sobě přiřazeno dvojslabičné psané slovo 吾辈 wúbèi (JIN, 2021).

Ve slovníku se vyskytlai **tázací zájmena** a to především ve dvojslabičných formách. Vyjímkou byla zájmena: 谁 shéi „kdo“ a 啥 shà „co“. U tazacích zájmen a jejich spisovných ekvivalentů se objevoval stejný morfémv podobě znaku 何 hé ve významu „co, jaký, který“, jež je převzatý z klasické čínštiny (VOCHALA, 2003: 171). Tázací zájmena mohou v čínském jazyce vystupovat také ve funkci neurčitých, zaporných aj. zájmen (ŠVARNÝ A UHER, 2001: 87).

Příklad: 谁 shéi = 何人 hérén „kdo“

啥 shà = 何 hé „co“

什么 shénme = 何 hé „co“

Stejně jako u osobních zájmen, i zde jednoslabičný hovorový výraz 啥 shà „co“ sdílí s dvojslabičným hovorovým výrazem 什么 shénme „co“ stejný spisovný ekvivalent 何 hé „co“ (JIN, 2021).

V hovorovém čínském jazyce se řadové číslovky vyjadřují za pomoci předponové slabiky 第 dì a číslovky (ŠVARNÝ a UHER, 2014: 62). Avšak klasická čínština má jeden znak, který je schopný vyjádřit význam „první“, proto spojení předponové slabiky a číslovky lze nahradit jednoslabičným spisovným ekvivalentem, viz. příklad (JIN, 2021).

Příklad: 第一 dìyī = 首 shǒu „první“

Co se týká vyjádření **přivlastňovacích zájmen**, čínský jazyk v těchto případech využívá speciálního ukazatele (ŠVARNÝ a UHER, 2014: 109). V mluveném jazyce daný gramatický ukazatel zastupuje slovice 的 de, zatímco v psaném jazyce je to slovice 之 zhī (冯胜利, 2007: 26).

V rámci **neurčitých zájmen** se vyskytl výraz 别的 **biéde** „jiný“, ke kterému je přiřazen spisovný ekvivalent 其他 **qítā** (JIN, 2021). Znak 其 **qí** v rámci klasické čínštiny sloužil jako přivlastňovací slovice pro 3. osoby jednotného a množného čísla (BAXTER a SAGART, 2013: 88).

3.3 Slovesa

Třetí kategorií jsou slovesa. Slovesa se ve slovníku objevují nejčastěji, a proto tvoří nejpočetnější skupinu, co do počtu jednotlivých slovníkových hesel, avšak s menší frekvencí, než je tomu u zástupných slov. Souhrně se v textu vyskytlo 188 sloves s celkovou frekvencí 1195. Kópus obsahoval převážně jednoslabičná hovorová slovesa, v menším zastoupení byla dvouslabičná a ojediněle se vyskytla i trojslabičná slovesa.

Stejně jako jednoslabičná podstatná jména, tak i **jednoslabičná hovorová slovesa** k sobě připojují prvky z klasické čínštiny. Například 买 **mǎi** „koupit“ spolu se znakem z klasické čínštiny 购 **gòu** „koupit“, vytvoří spisovný ekvivalent 购买 **gòumǎi** „koupit“ nebo u slovesa 住 **zhù** „bydlet“ došlo k doplnění slova o další znak 居 **jū** „bydlet“ a společně vytvořily psané 居住 **jūzhù** „bydlet“. Doplnění jednoslabičných sloves o další slovo dochází především, jak již bylo výše zmíněno, z prosodických důvodů. (冯胜利, 2007: 8, 20). Mimo jiné podle Fenga existuje celá škála sloves, která se nemohou v psaném jazyce vyskytovat samostatně. Například 倍 **bèi** „násobit“ (冯胜利, 2007: 41). Jinými slovy, klasická čínská slovní zásoba (jednoduchá slabika) musí být spárována se současným slovem, aby se mohla objevit v psaném jazyce (冯胜利, 2007: 7).

Součástí jednoslabičných sloves jsou i ta slova, ke kterým byl přiřazen jednoslabičný spisovný ekvivalent. Jednalo se o výrazy vyjadřující základní lidské potřeby („jíst“, „spát“, „pít“ atd.) nebo modální slovesa a další (JIN, 2021).

Příklad: 吃 **chī** = 食 **shí** „jíst“

睡 **shuì** = 寐 **mèi** „spát“

带 dà i= 携 xié „nést“

Stojí za zmínku, že mnoho jednoslabičných slov v moderní čínštině stále používá svůj starověký význam a použití v konkrétních kontextech (冯胜利, 2007: 7).

Oproti tomu některá jednoslabičná slovesa byla nahrazena zcela jiným dvouslabičným spisovným ekvivalentem (JIN, 2021).

Příklad: 找 zhǎo = 觅求 mìqiú „hledat“

Tento jev můžeme přisuzovat tomu, že čínský psaný jazyk se v některých případech uchyluje k transformaci slov, to znamená předchozí jediný tón je nahrazen dvoutónovým výrazem (冯胜利, 2007: 20).

Dále se veslovníku vyskytla **dvouslabičná hovorová slovesa**. Většina dvouslabičných sloves má dvouslabičný spisovný ekvivalent. Stejně jako u podstatných jmen, tak i v tomto případě se skupina dělí na ta, která sdílí jeden znak se svým spisovným ekvivalentem a na ta, která společný znak nemají. Frekventovanější byla kategorie, která se dělí o jeden společný znak (JIN, 2021).

Příklad: 学习 xuéxí = 研习 yánxí „studovat, učit se“

Skupina, jež nemá ani jeden společný znak, se vyskytla v menším počtu. Jedná se o zcela hovorové výrazy, které jsou nahrazeny psanou formou (JIN, 2021).

Příklad: 蹲班 dūnbān = 留级 liújí „propadnout“

Mezi slovesa se řadí také ustálená trojslabičná a víceslabičná hovorová spojení, jejichž překlad vyjadřuje činnost, stav, nebo změnu stavu a ke kterým jsou přiřazeny dvouslabičné spisovné ekvivalenty (JIN, 2021).

Příklad: 对不住 duìbuzhù = 抱歉 bàoqiàn „omlouvát se“

有关系 yǒuguānxì = 相关 xiāngguān „mít spojitost“

发牢骚 fāláosāo = 抱怨 bàoyuàn „stěžovat si“

Ve vyjimečných případech bylo dvouslabičné hovorové sloveso nahrazeno jednoslabičným spisovným ekvivalentem z klasické čínštiny (JIN, 2021).

Příklad: 告诉 gào su = 语 yǔ „řící“

Jeden z principů, kterými se slovesa při transformaci z hovorového výrazu na psanou formu řídí, je takzvané „vyplnění“ sloves za pomoci „lehkých“ slov (轻词), jež se posléze stanou objektem daného slovesa (冯胜利, 2007: 19).

Příklad: 打 dǎ = 打击 dǎ jī „udeřit“

V rámci této skupiny dochází k připojení určité složky k jednoslabičnému slovesu, která posléze vystupuje ve funkci předmětu. Dané složky mohou být od sebe odděleny. Oldřich Švarný pro výše zmíněný typ slov zavedl termín objektová slovesa (ŠVARNÝ a kol., 1998: 169).

Příklad: 见 jiàn = 见面 jiàn miàn „vidět se, setkat se“

U psaných sloves vyjadřujících pohyb je často připojena složka určující směr. Tato složka se obecně považuje za přiléhavou, kterou nelze použít samostatně, a proto se slučuje se slovesy pohybu a společně tvoří psanou formu (冯胜利, 2007: 9).

Příklad: 去 qù = 前往 qiánwǎng „jít“

来 lái = 前来 qián lái „přijít, přijet“

Na podobném principu fungují i směrové modifikátory, jejichž použití uvádí spisovnou formu. Zde to pravděpodobně souvidí opět s potřebou skládat slova do disylabických kompozit (FENG, 2009: 9). Morfémy blíže definující směr nalezneme také v hovorovém jazyce (ŠVARNÝ a kol., 1998: 237).

Příklad: 回 huí = 归来 guī lái „vrátit se zpět“

回 huí = 归去 guī qù „vrátit se zpět“

穿 chuān = 穿上 chuān shàng „oblékat, nosit šaty“

3.4 Adjektiva

Další funkční charakteristika, která se ve slovníku objevila, jsou adjektiva o celkovém počtu 49 a frekvenci 168. Co se týká struktury slova, jednoslabičná a dvouslabičná hovorová adjektiva se vyskytla téměř ve stejném počtu.

Podobně jako u předchozích funkčních charakteristik, i v tomto případě byly k **jednoslabičným hovorovým adjektivům** dány jednoslabičné spisovné ekvivalenty. Jednalo se vyloženě o záměnu hovorového výrazu za jeho psanou podobu, přejatou z klasické čínštiny (冯胜利, 2007: 2-3).

Příklad: 大 dà = 巨 jù „velký“

小 xiǎo = 微 wēi „malý“

Slovník obsahoval také jednoslabičná hovorová adjektiva, která mají dvouslabičný spisovný ekvivalent. I v těchto případech došlo k připojení dalšího jednoslabičného slova za účelem doplnění do správné prosodické konstrukce a sluchové srozumitelnosti (冯胜利, 2007: 6, 7, 22).

Příklad: 急 jí = 急躁 jízào „(být) netrpělivý“

V rámci hovorových adjektiv existuje skupina, jež nemůže stát samostatně. Z tohoto důvodu musí být doplněna o další monosylabické slovo (冯胜利, 2007: 41).

Příklad: 暗 àn = 黑暗 hēi'àn[odstín černé] „(být) tmavý, (být) temný, (být)“

V některých případech bylo jednoslabičné hovorové adjektivum nahrazeno dvouslabičným spisovným ekvivalent (JIN, 2021).

Příklad: 乱 luàn = 狼藉 lángjí „(být) zmatený, být v nepořádku“

Mimo jednoslabičné hovorové výrazy se ve slovníku objevila i **dvouslabičná hovorová adjektiva**, která se dělí do dvou skupin: se společným znakem a bez

společného znaku. Tvorba spisovných ekvivalentů funguje na stejných principech, jež jsou popsány v předchozích kapitolách (JIN, 2021).

Příklad: 活泛 huófán = 灵活 línghuó „flexibilní, agilní“

尴尬 gāngà = 窘促 jiǒngcù „(být) v rozpacích“

V jediném případě se z dvouslabičného hovorového adjektiva stal jednoslabičný spisovný ekvivalent a z dvouslabičného slova trojslabičný spisovný ekvivalent. Jednalo se o adjektivum 容易 róngyì „(být) snadný,(být) lehký“ a 下面 xiàmian „následující“.

Příklad: 容易 róngyì = 易 yì „(být) snadný,(být) lehký“

下面 xiàmian = 接下来 jiēxiàlái „následující“

Znak 易 yì se podle klasické čínštiny považuje za vázaný morfém, který lze použít samostatně, avšak díky tomu, že stojí v bezprostředním kontaktu s jinými slovy či morfémy (冯胜利, 2007: 8-9).

3.5 Adverbia

Další skupina patřící do funkčních charakteristik, jež byla součástí mého slovníku, jsou adverbia. Celkově najdeme 59 adverbíí o frekvenci 866. Hovorová adverbia se vyskytla převážně ve dvouslabičné formě, v menším zatoupení byla jednoslabičná a pouze v jednom jediném případě se objevilo trojslabičné adverbium.

Některá **jednoslabičná hovorová adverbia** k sobě nesla jednoslabičný spisovný ekvivalent. Do této skupiny se řadí i záporky (JIN, 2021).

Příklad: 不 bù = 无 wú „zápor“

也 yě = 亦 yì „také, rovněž, i“

Co se týká **dvouslabičných hovorových adverbíí**, opět se rozdělují na skupinu, jež má se svým dvouslabičným spisovným ekvivalentem společný znak a na ta, která jej nemají. V těchto případech opět platí pravidla, která se objevila i u sloves či podstatných jmen, kdy jedna složka je nahrazena za knižnější výraz (冯胜利, 2007: 14, 18), nebo je hovorové slovo zcela vyměněno (FENG, 2009: 15, 20). Častěji se vyskytla adverbia v dvouslabičném spojení, nesoucí dvouslabičný spisovný ekvivalent (JIN, 2021).

Příklad: 压根 yàgēn = 根本 gēnběn „naprosto, docela, vůbec“

常年 chángnián = 终岁 zhōngsui „celoročně“

3.6 Spojky

Součástí slovníku jsou také spojky, které se objevily v 19 případech s frekvencí o číse 122.

V hovorovém jazyce se převážně vyskytují **dvouslabičné spojky**, které mají dvouslabičné spisovné ekvivalenty (JIN, 2021).

Příklad: 所以 suǒyǐ = 因此 yīncǐ „proto, tedy, tudíž“

Pouze ve čtyřech případech tomu bylo jinak. Jedenkrát byla jednoslabičná hovorová spojka nahrazena jednoslabičným spisovným ekvivalentem, převzatým z klasické čínštiny a dvouslabičná hovorová spojka zkrácena na jednoslabičný spisovný ekvivalent (冯胜利, 2007: 2-3). Dvakrát byla jednoslabičná spojka zaměněna za dvouslabičný spisovný ekvivalent (JIN, 2021).

Příklad: 和 hé = 与 yǔ „a, i“

而且 érqiě = 且 qiě „ale i, a také“

但 dàn = 然而 rán'ér „nicméně, ale“

3.7 Číslovky a předložky

Posledními a nejméně frekventovanými funkčními charakteristikami, jak do počtu slovníkových hesel, tak i použitím, jsou číslovky a předložky. V celém slovníku se vyskytly 2 číslovky s frekvencí 24 a 2 předložky o celkové frekvenci 2.

V obou funkčních charakteristikách se vyskytlo jedno jednoslabičné slovo a jedno dvouslabičné slovo. Co se týká číslovek, tak výše zmíněné hovorové výrazy sdílí stejné spisovné ekvivalenty.

Příklad: 多少 duōshao / 几 jǐ = 若干 ruògān / 几许 jǐxǔ „kolik“

Zatímco u předložek byl k jednoslabičnému hovorovému výrazu přiřazen jednoslabičný ekvivalent a k dvouslabičnému hovorovému výrazu dvouslabičný spisovný ekvivalent. V těchto případech lze předložky specifikovat jako nepravá předložková slovesa.

Příklad: 由 yóu = 自 zì „z, od“

当着 dāngzhe = 面对 miànduì „před někým, tváří v tvář“

3.8 Vyhodnocení analýzy

Funkční charakteristika (hovorových výrazů)	Absolutní četnost	Relativní četnost %
podstatné jméno	77	18
zástupné slovo	27	6
sloveso	188	44
adjektivum	49	11
adverbium	59	14
spojka	19	4
číslovka	2	0,5
předložka	2	0,5

Tabulka č. 2: Typy a četnost funkčních charakteristik u hovorových výrazů

Výše uvedený slovník obsahuje souhrně 423 hovorových hesel, ke kterým bylo přiřazeno 481 spisovných ekvivalentů. Celková frekvence všech hovorových výrazů je 4 352. 423 slovníkových hesel bylo rozděleno do 8 funkčních charakteristik. Jak lze z výše uvedené tabulky vyčíst, téměř polovina výrazů se zařadila do kategorie sloves, a to v 188 případech. Druhý nejhojnější výskyt byl v rámci podstatných jmen, tedy v 77 případech. Dále se 59 slovníkových hesel objevilo ve formě adverbii a v 49 případech bylo napočítáno adjektivum. Za adjektivem následují spojky, které se objevily v 19 příkladech, zatímco nejmenší početní zastoupení měly číslovky spolu s předložkami, které se vyskytly ve 2 případech.

Frekvence hovorových výrazů	Absolutní četnost	Relativní četnost %
podstatné jméno	454	10
zástupné slovo	1498	34
sloveso	1195	27,5
adjektivum	168	4
adverbium	866	20
spojka	145	3
číslovka	24	0,5
předložka	2	0

Tabulka č. 3: Frekvence použití funkčních charakteristik u hovorových výrazů

Co se týká frekvence použití hovorových výrazů, nepoužívanější funkční charakteristikou bylo zástupné slovo, které se objevilo v 34 % použití. V těsné blízkosti následovala slovesa a to ve 27,5 %. Třetí nejfrekventovanější funkční charakteristikou byla adverbia, jež odpovídají 20 %. Zbývající funkční charakteristiky se vyskytly podstatně méně, kdy 10 % patří podstatným jménům, adjektiva zastupují 4 %, spojky se objevily ve 3 %, dále 0,5 % patří číslovkám a nejméně frekventovanou kategorií byly předložky, které jsou procentuálně nezastupitelné.

Hovorové výrazy	Absolutní četnost	Relativní četnost %
1 slabičné	184	44
2 slabičné	220	52
3 slabičné	18	4
více slabičné	1	0

Tabulka č. 4: Velikost a četnost hovorových výrazů

Výše uvedená tabulka nám ukazuje, že v rámci hovorových výrazů se nejvíce objevila dvouslabičná spojení a to konkrétně v 220 případech. Hned za nimi následují jednoslabičná hovorová slova, jež se vyskytla v 184 případech. Nejmenší zastoupení patří trojslabičným slovům, která se objevila v 18 příkladech a víceslabičnému hovorovému výrazu, jenž je zastoupen pouze jedním příkladem.

Spisovné ekvivalenty	Absolutní četnost	Relativní četnost %
1 slabičné	56	12
2 slabičné	417	86
3 slabičné	8	2

Tabulka č. 5: Velikost a četnost spisovných ekvivalentů

Naproti tomu, u spisovných ekvivalentů značně vedou dvouslabičné výrazy, které zastupují 86 % z celkového výskytu, když to jednoslabičné výrazy jsou zastoupeny pouhými 12 %. Co se týká trojslabičných spisovných ekvivalentů, ty se objevily ve 2 %.

V psaném jazyce lze také najít některá slova, jež jsou považována za poměrně produktivní. Mezi ně patří například morfém 抱 **bào** „objímat, držet v náručí“, které zpozorujeme ve slově 抱歉 **bàoqiàn** „omlouvát se“ (hovorově: 不好意思 **bù|hǎoyìsi** nebo 对不住 **duìbuzhù**) či ve slově 抱怨 **bàoyuàn** „stěžovat si“ (místo mluveného slova 发牢骚 **fāláosāo**), a také ve slově 抱恙 **bàoyàng** „onemocnět (opakovaně)“ (místo hovorového 犯病 **fànbing**).

Dále se ve spisovných ekvivalentech objevil také morfém 诞 **dàn** ve významu „zrodit se, narodit se“. Tento znak nalezneme ve slově 诞辰 **dànchén**

„narozeniny“ (namísto 生日 shēngri) anebo jako samostatný spisovný ekvivalent k hovorovému výrazu 生 shēng „porodit, narodit se“.

V rámci spisovných ekvivalentů se častěji vyskytuje i morfém 称 chēng s význam „oceňovat, nazývat, vážit“, který vystupuje v psaném výrazu 称谢 chēngxiè „děkovat“ (místo 谢谢 xièxiè), 称呼 chēnghu „jmenovat se, nazývat“ (na místo 叫 jiào) a ve slově 坦称 tǎnchēng „přiznat, uznat“ (místo 承认 chéngrèn).

Další v pořadí je slovo pocházející z klasické čínštiny 此 cǐ „toto“, jež se v mluveném jazyce nevyskytuje, zato v psaných slovních spojení ho nalezneme poměrně často. Příklad: 如此 rúcǐ „takto“ (místo 这样 zhèyàng) nebo 此地 cǐdì „tady“ (místo 这里 zhèlǐ). Dále se objevuje ve spojkách jako je 因此 yīncǐ „proto“ (místo 所以 suǒyǐ) a 此外 cǐwài „kromě toho, mimo to, navíc“ (namísto 另外 língwài) a také se objevilo ve funkci podstatného jména v rámci slovního spojení 此前 cǐqián „dříve, v minulosti, předtím“ (namísto 以前 yǐqián).

Na stejném principu vystupuje i morfém 而 ér „a, ale, navíc“, jež se objevilo ve spojkách, jako například: 然而 rán'ér „ale, ačkoli“ (na místo 但是 dànshì a 但 dàn) nebo 进而 jìn'ér „potom, pak, posléze“ (místo 然后 ránhòu).

Dále se za plodné slovo, které je přejato z klasické čínštiny a lze ho vidět pouze v psaném jazyce, považuje morfém 何 hé „co, jaký, který“. Znak 何 hé se vyskytuje především v rámci zástupných slov a samo o sobě je spisovným ekvivalentem pro hovorová slova 啥 shà a 什么 shénme „co“. Navíc ho najdeme ve slovních spojeních jako například: 何人 hérén „kdo“ (místo hovorového 谁 shéi), nebo 如何 rúhé „jak, jakým způsobem“ (místo 怎么 zěme). 为何 wèihé „proč“ (místo hovorového 干吗 gānmá, 咋 zǎ, 为什么 wèi shénme a 干嘛 gānmá) či ve spisovných ekvivalentech 何处 héchù, 何地 hédì a 何方 héfāng „kde“ (namísto hovorového 哪儿 nǎr).

Dalším velice frekventovaným znakem psaného jazyka je slovo 日 rì ve významu „den, slunce“. Znak 日 rì byl spatřen ve slovech: 时日 shírì „čas, doba“ (na místo 时候 shíhou a 时间 shíjiān), 明日 míngrì „zítrěk“ (místo 明天 míngtiān), nebo 昨日 zuórì „včerejší den, včera“ (místo 昨天 z uótiān), či 日光 rìguāng „sluneční svit“ (místo 天光 tiānguāng), 竟日 jìngrì „po celý den, jak je den dlouhý“ (místo 成天 chéngtiān) a 早日 zǎorì „brzy, časně“ (místo 早点 zǎodiǎn).

Mimo jiné se v psaném jazyce objevuje také morfém 商 shāng „radit, diskutovat“, avšak tento znak nalezneme i v hovorovém jazyce. Součástí psaného jazyka se vyskytl ve výrazech 共商 gòngshāng a 商兑 shāngduì „prodiskutovávat (společně)“ (na místo 商量 shāngliáng a 讨论 tāolùn) nebo 决定 juédìng „rozhodnout se (po společné konzultaci)“ (na místo 定 dìng).

Dalším opakujícím se morfémům současného psaného jazyka je 思 sī „myslet, přemýšlet, uvažovat“ tento znak se vyskytuje ve slově 思虑 sīlǜ „zvažovat“ (místo 考虑 kǎolǜ a 考量 kǎoliáng), nebo ve slovním spojení 思绪 sīxù „mysl, nálada, pomyšlení“ (místo 心思 xīnsi), či ve slově 思考 sīkǎo „přemítat, uvažovat, rozvažovat“ (místo 琢磨 zuómo).

Dále se v rámci psaných výrazů objevil morfém 迅 xùn ve významu „rychlý“, jež je přejatý z klasické čínštiny a vystupuje ve slovech jako například: 迅捷 xùnjié a 迅速 xùnsù „rychlý“ či 迅即 xùnjí „rychle, ihned“ (na místo 快 kuài a 赶快 gǎnkuài).

Slovo 肃 sù nesoucí význam „uctivý, vážný“ bylo zpozorováno v psaných spojeních: 整肃 zhěngsù „(být) přísný“ (místo slova 严 yán) a 庄肃 zhuāngsù „(být) seriózní, (být) vážný“ (na místo hovorového 正经 zhèngjīng).

V rámci současného psaného jazyka nelze opomenout ani morfém 岁 suì „rok“, který se vyskytl ve slovech 今岁 jīnsuì „letošní rok“ (místo 今年 jīnnián), či 去

岁 qùsuì „minulý/loňský rok“ (místo hovorového 去年 qùnián) a najdeme ho také ve slově 终岁 zhōngsuì „celoročně“(místo 常年 chángnián).

Podobně vystupuje i znak 同 **tóng** s významem „společně, s někým / něčím“, který se objevuje ve slovech, jež indikují „spolupráci“. Najdeme ho například ve slovním spojení 共同 gòngtóng a 一同 yītóng „společně, spolu“ (místo hovorového 一起 yīqǐ a 一块 yīkuài). Dále se znak 同 **tóng** vyskytl ve slovech 同窗 tóngchuāng „spolužák“ (místo 同学 tóngxué), 陪同 péitóng „doprovázet, dělat společnost“ (místo 陪 péi) či 认同 rèntóng „souhlasit, dát svolení, dovolit, povolit“ (na místo hovorového 认可 rènkě). Avšak je potřeba zmínit, že slovo 同 **tóng** „společně, s někým / něčím“ se objevuje, jak v psaném, tak i hovorovém jazyce.

Dalším znakem nacházejícím se v psaných formách je morfém 许 **xǔ**, který se objevuje v rámci slov 许久 xǔjiǔ „dlouhý čas, dlouhá doba“ (místo hovorového 半天 bàntiān) a 几许 jǐxǔ „kolik“ (na místo 多少 duōshao a 几 jǐ) a ve slově 少许 shǎoxǔ „(být) málo“ (místo 差 chà)

Mimo jiné bylo v rámci spisovných ekvivalentů zpozorováno také slovo 则 **zé**, které vyjadřuje „kontrast či připustku“. Znak 则 **zé** se objevil ve slovních spojeních jako je 再则 zàizé „kromě toho, ostatně, navíc“ (místo 再说 zàishuō), nebo ve slově 虽则 suīzé „ačkoli, třebaže, přestože“ (místo 虽然 suīrán) a také ve výrazu 实则 shízé „ve skutečnosti, fakticky“(místo hovorového 其实 qíshí).

Posledním častěji se vyskytujícím morfémem, jež je součástí psaného čínského jazyka, byl znak 少 **shǎo** s významem „(být) nečetný, (být) málo“. Daný morfém se objevil ve slovech 少时 shǎoshí „chvíli, chvilka, okamžik“ (místo 一会儿 yīhuìr) a 年少 niánshào „(být) mladý“ (místo 年轻 niánqīng a 小 xiǎo) či ve slovním spojení 少于 shǎoyú „nedostávat se, chybět“ (místo 差 chà) a 少许 shǎoxǔ „(být) málo“ (místo 差 chà)

4 Závěr

Za cíl mé práce jsem si stanovila sestavení slovníku hovorových výrazů, které se objevily v seriálu XHX a jejich spisovných ekvivalentů. Vytvořila jsem soubor o 423 hovorových slovníkových heslech, ke kterým bylo přiřazeno 481 spisovných ekvivalentů a na jejichž základě jsem provedla analýzu. Během analýzy jsem se soustředila na stavbu jednotlivých hovorových i psaných slov a pokusila se nastínit určité principy, které vedly k tvorbě spisovných ekvivalentů. Záměrem práce bylo také potvrdit nebo vyvrátit některá tvrzení objevující se v odborné literatuře, především v teoriích popsaných Shengli Fengem.

V teoretické části jsem okrajově přiblížila problematiku spojenou s tvorbou slovníku a s tím související pojem lexikografie. Vynechána nebyla ani ta část, jež se věnuje funkčním charakteristikám, do kterých byla jednotlivá hesla zařazena. Součástí této kapitoly byl také stručný vhled do teorie hovorového a psaného jazyka. Co se týká analytické části mé práce, na základě přepisu prvních dvou dílů XHX jsem s rodilým mluvčím zhotovila korpus hovorových výrazů, ke kterým byly následně přiřazeny jejich spisovné ekvivalenty. Po zpracování podkladu jsem vytvořila přehled všech slovníkových hesel. Slovníková hesla byla opatřena fonetickým přepisem, překladem a zařazením do funkčních charakteristik na základě *Čínsko-českého a česko-čínského slovníku* od Jaromíra Vochaly. Slovník je řazen podle frekvence použití. To vše naleznete v uceleném souboru, který je součástí této práce. Po zpracování veškerých slov jsem se věnovala analýze vlastností a povaze jak hovorových, tak i psaných výrazů. Výrazy byly rozebrány nejen z hlediska stavby slov, ale i výběru morfémů, či prosodických vlastností. Nakonec jsem výsledky analýzy kvantifikovala a uvedla ve formě přehledových tabulek.

Ve slovníku se objevilo celkem 423 hovorových hesel. Z toho bylo 12 jednoslabičných podstatných jmen, 60 dvouslabičných podstatných jmen a 5 víceslabičných podstatných jmen, jejichž celkovou frekvenci v daném korpusu zastupilo číslo 454. Za podstatnými jmény následovala zástupná slova, která se seskupila do 10 jednoslabičných slov, 15 dvouslabičných a 2 víceslabičných slov s celkovou frekvencí

použití 1 498: V rámci sloves se vyskytlo 110 jednoslabičných, 69 dvouslabičných a 9 víceslabičných slov o celkové frekvenci 1 195. Součástí adjektiv bylo 26 jednoslabičných a 23 dvouslabičných slov, jejichž frekvence se pojí s číslem 168. Co se týká adverbí, slovník obsahuje 21 jednoslabičných adverbí, 36 dvouslabičných a ve 2 případech se objevilo víceslabičné adverbium, jež spolu vytvořili frekvenci použití o čísle 866. Nejméně zastoupenými kategoriemi byly spojky, číslovky a předložky. Spojky se vyskytly v jednoslabičné formě v pouhých 3 případech, zatímco ve dvouslabičné formě byly 15 krát a ve víceslabičné formě pouze 1 krát. Celková frekvence spojek se pojí s číslem 145. Co se týká číslovek a předložek, tak se u obou dvou kategorií vyskytlo 1 krát jednoslabičné a 1 krát dvouslabičné slovo, avšak frekvence použití se u daných kategorií lišila. Číslovky se vyskytly o celkové frekvenci 24, zatímco předložky zastupuje číslo 2.

Během výzkumu jsem zjistila, že v hovorovém jazyce se častěji vyskytovala jednoslabičná slova oproti psanému jazyku, avšak v obou formách početně převažovala dvouslabičná spojení. Nejméně se objevily trojslabičné a víceslabičné výrazy, jak v hovorovém, tak i v psaném jazyce. Na základě výše zmíněných údajů, lze jen potvrdit tvrzení, že čínský hovorový jazyk se uchyluje ke zkracování slov (HRDLIČKOVÁ a VOCHALA, 1989: 63).

Dále z analýzy vyplynulo, že psaný jazyk má tendenci se skládat do dvouslabičných kompozit, kde dochází ke kombinaci morfémů z klasické čínštiny a hovorového jazyka. Na základě údajů uvedených v odborných článcích *ON MODERN WRITTEN CHINESE* a *汉语书面语体的性质与教学*, jejichž autorem je Feng Shengli a mou provedenou analýzou lze potvrdit fakt, že současný psaný jazyk považuje klasickou čínštinu za svou nezbytnou součást, a tudíž dochází k smíchání starého a nového.

S druhým tvrzením nacházejícím se v článku *汉语书面语体的性质与教学* (autor: Feng Shenli), které poukazuje na potřebu dbát na prosodickou gramatiku a studovat ji i v rámci psaného jazyka, jež se považuje v některých případech za důležitější, než-li syntaktická stránka věci, nelze nesouhlasit. Dané tvrzení opět koresponduje s výsledky

mé analýzy, kdy docházelo nejen k modifikování určitých typů slov, ale i k sloučení jednoslabičných slov dohromady, či k obohacení slova o blíže určující morfém, jak z klasické čínštiny, tak i hovorového jazyka a nebo došlo ke kompletní záměně za účelem vytvoření psaného slova s dvěma tóny. Nicméně, jak tomu zpravidla bývá, i v mém korpusu se objevily vyjímky, které již byly během analýzy zmíněny. Jakmile rodilý mluvčí či autor psaného textu uzná princip sluchové srozumitelnosti za splněný, nebrání se v některých případech psaný jazyk užití monosylabických slov, která jsou ve většině případů přejata z klasické čínštiny, avšak výše zmíněná monosylabická slova budou mít tendenci předcházet či následovat dvou- a víceslabičná spojení (冯胜利, 2007: 32, 33).

Určit jasnou hranici mezi psanou formou jazyka a jeho hovorovou stránkou není zcela možné, jelikož psaný jazyk reflektuje jak současnou hovorovou formu, tak i jeho klasickou podobu. Na základě výzkumu můžeme říci, že psaná forma je jakýmsi přechodem mezi klasickou čínštinou a hovorovým jazykem. Jako pomoc k rozlišení výše zmíněných stylů můžeme použít prosodickou gramatiku, jež se u každé formy jazyka liší. Dále je dobré během psaní čínského textu mít na paměti, že psaný jazyk preferuje disylabické spojení oproti monosylabickým prvkům, a ty následně seskupuje do disylabických dvojverších (冯胜利, 2007: 5). Tento výrok je potvrzen také mou analýzou (viz. tabulka výše), kdy dvouslabičných hovorových výrazů je skoro jednou méně (220) než dvouslabičných spisovných ekvivalentů (417) a naopak jednoslabičných hovorových výrazů je více (184) než spisovných ekvivalentů (56). Tím se poukazuje na fakt, jak v psaném jazyce hraje důležitou roli prosodická gramatika. Další pomůckou v rámci psaného jazyka mohou být opakující se morfémy, jež se objevují u více spisovných ekvivalentů (viz. analytická část).

U některých hovorových výrazů se dokonce vyskytlo více spisovných ekvivalentů, jež se mohou lišit mírou spisovnosti, či užitím v jiném kontextu. Dokonce existují i slova, která lze použít jak v hovorovém, tak i psaném jazyce (viz. slovník), což sebou nese značné komplikace. Míra spisovnosti je u čínského jazyka poměrně důležitá, protože indikuje užití jednotlivých výrazů, avšak každý rodilý mluvčí může danou míru spisovnosti vnímat odlišně. Jako pomůcka nám může sloužit vzorec, který sestavil Feng

ve své práci *ON MODERN WRITTEN CHINESE*: klasická čínština > přejatá cizí slova > dialekt > zcela hovorový výraz (FENG, 2009: 9).

Z hlediska psaného jazyka lze studovat některé povahy slov a jejich tvorbu, avšak v konečném důsledku bude záležet na intuci a vzdělání, jak rodilých, tak i nerodilých mluvčích a k jakému výběru slov se uchýlí nebo který výraz označí za hovorový výraz. Téma soustředěné na rozdíl mezi hovorovou a psanou formou čeká velké bádání. U psaného textu se můžeme držet určitých pravidel na základě opakujících se jevů, avšak nelze je použít ve všech případech. To má za následek pokládání dalších otázek, jejichž odpověď může spočívat v prosodické gramatice psaného čínského jazyka a jejich rozdílu od ostatních forem.

5 Resumé

The aim of my diploma thesis was created Czech-Chinese dictionary of colloquial expressions and their literary equivalents. I analysed 423 colloquial words, which appeared in the Chinese series *Xiao Huanxi*. 423 colloquial words have been assigned 481 written words.

Vocabulary was divided into 8 categories according to functional characteristic, which included: 77 nouns, 27 pronouns, 188 verbs, 59 adverbs, 49 adjectives, 19 conjunctions, 2 numeral and 2 preposition. The most frequented categories was pronouns (1498), after that verbs (1195), then adverbs (866), nouns (454), adjective (168), conjunctions (145) numeral (24) and the last one (the least frequented) was preposition (2).

My research showed that most of the words were disyllabic, both in colloquial expressions and written language. Nevertheless, monosyllabic words appeared quite a lot within colloquial expressions, but within written expressions disyllabic words definitely dominated. It is related to the prosodic grammar of written language, which preferred disyllabic words. It was also found that the written form of the Chinese language has the need to compose colloquial elements with elements taken from classical Chinese.

This diploma thesis contributed to the creation of a vocabulary base that could be useful not only for Chinese language students but also for translators.

Key words: Chinese language, dictionary, vocabulary, colloquial expressions, written language, prosodic grammar, disyllabic word, monosyllabic word

6 Seznam použité literatury a internetových zdrojů

6.1 Seznam použité literatury

ATKINS, B.T. a RUNDELL, Michael. 2008. *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. New York : Oxford University Press, 2008. 978-0-19-927770-4 .

ČEJKA, Mirek. *Česká lexikologie a lexikografie*. 1.vyd, Brno 1992

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011, 380 s

ČERMÁK, František a BLATNÁ, Renata. *Manuál lexikografie*. 1. vyd. Jinočany: H & H, 1995, 283 s.

ČERNÝ, Jiří. *Úvod do studia jazyka*. Olomouc: Rubico 2008, 248 s. ISBN 978-80-7346-093-8.

FENG Shengli. 冯胜利. *Hanyu shumian yuti de xingzhi yu jiaoxue 汉语书面语体的性质与教学*, Beijing Yuyan Daxue, 北京语言大学, 2007. 46 s. [Povaha a výuka psaného čínského jazyka]⁴

HRDLIČKOVÁ, Věna - VOCHALA, Jaromír. *Úvod do studia sinologie: část filologická*. Dotisk 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. 265 s. 4.

KANE, Daniel. *Knížka o čínštině*. Mirošovice: Desert Rose, 2009. 208 s. ISBN 978-80-903296-1-4.

LEVÝ, Jiří a Bohuslav ILEK. *Kapitoly z teorie a metodiky překladu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1956.

LOTKO, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 3. Olomouc: Olomouc Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0720-5.

⁴ vlastní překlad

LÜ, Shuxiang a kol.: *Xiandai hanyu cidian*. 6. vyd. Beijing: Shangwu yinshuguan, 2012, 1789 s.

NORMAN, Jerry. *Chinese*. New York: Cambridge University Press, 1988, 292 s.

ROSS, Claudia a Jing-hengSheng MA. *ModernMandarinChinesegrammar: a practicalguide*. New York: Routledge/Taylor, 2006, xxvi, 397 s.

SUN, Chaofen. *Chinese: A LinguisticIntroduction*. New York: Cambridge University Press, 2006, 234 s.

SYBESMA, Rint. *Encyklopedia of Chinese Language and Linguistic Volume I*. Boston: Koninklijke Brill NV, 2017.

ŠVARNÝ, Oldřich a kol. *Hovorová čínština v příkladech III*. Olomouc: Univerzita Palackého., 1998. 251 S.

ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. 163 s.

ŠVARNÝ, Oldřich a UHER, David. *Úvod do studia hovorové čínštiny*. Olomouc: Univerzita Palackého. 1997, 230 s. (2. přepr. vyd. Hovorová čínština: úvod do studia

ŠVARNÝ, Oldřich. *Učební slovník jazyka čínského I-IV*. Olomou: Univerzita Palackého, 1998.

ŠVARNÝ, Oldřich a kol. *Úvod do hovorové čínštiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967. Vysokoškolské příručky.

VOCHALA, Jaromír. *Čínsko-český, česko-čínský slovník*. Voznice: Leda, 2003, li, xi, 658, xviii, 614, ii s.

6.2 Seznam použitých internetových zdrojů

A Little Reunion. *Wikipedia* [online]. 2021 [cit. 2021-6-6]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/A_Little_Reunion

BAXTER a SAGART. *Old Chinese reconstructions* [online]. 2014 [cit. 2021-6-14].

Dostupné z:

<https://ocbaxtersagart.lsa.umich.edu/BaxterSagartOCbyMandarinMC2014-09-20.pdf>

ČERMÁK, František. *Dvojazyčný slovník a korpus: některé poznámky* [online]. 1992 [cit. 2021-6-1]. Dostupné

z: http://eridanus.cz/id32402/jazyk/jazykove%282da/aplikovana%281_lingvistika/Ontologie/Tvorba_slovníku.htm

CHER, Leng Lee. Classical Chinese pronouns: Pragmatic implications and politeness. *Acta Linguistica Academica. Akadémiai Kiadó*, 2019, **66**,(2), 271-288. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26723047>

FENG, Shengli. ON MODERN WRITTEN CHINESE. *Journal of Chinese Linguistics* [online]. The Chinese University of Hong Kong Press, 2009, **1**(37), 145-162 [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23753618>

Mluvený jazyk čínský. In: *Čínština pro praxi: Wiki UPOL*. [online]. OLOMOUC, 2013 [cit. 2021-6-1]. Dostupné z:

https://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/Mluven%C3%BD_jazyk_%C4%8D%C3%ADnsk%C3%BD#cit2

OBUCHOVÁ, Lucie. Snahy o sjednocení jazyka v Číně: Jak se dorozumívají obyvatelé země s několika národními jazyky a mnoha dialekty. *Vesmír* [online]. 1998, (6) [cit. 2021-6-1]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/1998/cislo-6/snahy-sjednoceni-jazyka-cine.html>

SEHNAL, David. Čínský jazyk nebo čínské jazyky? *Britské listy* [online]. 2006 [cit. 2021-6-1]. Dostupné z: <https://legacy.blisty.cz/art/30211.html>

YAU, Shun-chiu a 顺钊游. RESTRICTED USE OF FIRST PERSON PRONOUNS IN ARCHAIC CHINESE AND ITS CONSEQUENCES IN CHINESE RHETORIC AND SYNTAX. *Journal of Chinese Linguistics*. The Chinese University of Hong Kong Press

on behalf of Project on Linguistic Analysis, 2004, **32**(2), 334-348. [cit. 2021-5-31].

Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23756121>

Výpůjčky. In: *Čínština pro praxi: Wiki UPOL*. [online]. OLOMOUC, 2013 [cit. 2021-6-1]. Dostupné z:

<http://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/V%C3%BDp%C5%AFj%C4%8Dky>

VYSKOČILOVÁ, Karolína. Návod program ELAN. *Cuni* [online]. 2014 [cit. 2021-6-6].

Dostupné z: https://dl1.cuni.cz/content/navod_program_elan

6.3 Rodilý mluvčí

JIN Xinyin, *Hangzhou University*, 2021.

Příloha

Česko-čínský slovník hovorových výrazů a jejich spisovných ekvivalentů

Slovníková hesla jsou uváděna v čínských znacích ve standardizované zjednodušené podobě a jejich výslovnost je označena abecedou pīnyīn. Slovník je uspořádán frekvenčně, kdy jednotlivá slova jsou řazena od nejfrekventovanějšího slova po nejméně frekventované. Pokud jednotlivá slova mají stejnou frekvenci, jsou řazena tak, jak se v textu objevovala za sebou. Za heslovým slovem, v jeho znakové podobě, následuje čtení napsané abecedou pīnyīn a označené kurzívou. Vedle transkripčního systému je zaznačená funkční charakteristika slovníkového hesla pomocí zkratky a symbolu <>. Za funkční charakteristikou je v „ “ napsán český ekvivalent hesla a za symbol = jsou přiřazeny jeho spisovné ekvivalenty v čínském jazyce opět ve formě zjednodušených znaků. Na levo od heslového slova, se nachází frekvence jeho použití, kterou značí symbol §.

Seznam použitých zkratk a symbolů

Zkratky

<Adj>	adjektivum / přídavné jméno
<Adv>	adverbium / příslovce
<K>	konjukce / spojka
<N>	numerále / číslovka
<Pr>	prepozice / předložka
<Pro>	pronomen / zástupné slovo
<S>	substantivum / podstatné jméno

- §197 是 *shì* <V> „být“ = 乃 *nǎi*
- §111 他 *tā* <Pro> „on“ = 之 *zhī*
- §103 什么 *shénme* <Pro> „co“ = 何 *hé*
- §92 都 *dōu* <Adv> „všichni, všechno“ = 皆 *jiē*
= 均 *jūn*
- §75 也 *yě* <Adv> „také, rovněž, i“ = 亦 *yì*
- §65 没 *méi* <Adv> „zápor“ = 无 *wú*
= 未 *wèi*
- §65 怎么 *zěnmē* <Pro> „jak, jakým způsobem“ = 如何 *rúhé*
- §62 你们 *nǐmen* <Pro> „vy“ = 尔 *ěr*

§61 妈妈 *māma*

[varianta 妈 *mā*]

<S> „matka“ = 母亲 *mǔqin*

§60 别 *bié*

<Adv> „záporka vyjadřující zákaz“ = 勿 *wù*

§58 孩子 *háizi*

<S> „dítě“ = 孩童 *háitóng*

§49 能 *néng*

<V> „mocht, být schopen“ = 能够 *nénggòu*

§49 知道 *zhīdao*

<V> „vědět, znát“ = 了解 *liǎojiě*

§42 这个 *zhège*

<Pro> „toto, tohle“ = 此 *cǐ*

§39 去 *qù*

<V> „jít“ = 前往 *qiánwǎng*

§38 来 *lái*

<V> „přijít, přijet“ = 前来 *qiánlái*

§34 没 *méi*

<Adv> „zápor“ = 无 *wú*

§34 爸爸 *bàba*

[varianta 爸 *bà*]

<S> „otec“ = 父亲 *fùqin*

- §31 她 tā <Pro> „ona“ = 之 zhī
- §28 回 huí <V> „vrátit se zpět = 归 guī
[je ve spojení se směrovým modifikátorem 来/去]
- §27 太 tài <Adv> „příliš, přespříliš“ = 过于 guòyú
- §27 那个 nàge / nèige <Pro> „(tam) ten, onen“ = 此 cǐ
- §27 住 zhù <V> „bydlet“ = 居住 jūzhù
- §26 今天 jīntiān <S> „dnešní den, dnes“ = 今日 jīnrì
- §26 等 děng <V> „čekat“ = 等待 děngdài
= 等候 děnghòu
- §25 这儿 zhèr <S> „zde, tady“ = 这里 zhèlǐ
= 这边 zhèbian
= 此处 cǐchù

[这里 a 这边 – lze použít v psaném i hovorovém jazyce]

§24 吃 *chī*

<V> „jíst“ = 食 *shí*

§24 成绩 *chéngjī*

<S> „dosažené výsledky, úspěch“

= 成就 *chéngjiù* [u konkrétních věcí]

= 成效 *chéngxiào* [u abstraktních věcí]

§23 大 *dà*

<Adj> „velký“ = 巨 *jù*

§20 谁 *shéi*

<Pro> „kdo“ = 何人 *hérén*

§20 和 *hé*

<K> „a, i“ = 与 *yǔ*

§20 学习 *xuéxí*

<V> „studovat, učit se“ = 研习 *yánxí*

§20 那儿 *nàr*

<Pro> „tam“ = 那里 *nàlǐ*

= 那边 *nàbian*

= 那处 *nàchù*

[那里 a 那边 – lze použít v psaném i hovorovém jazyce]

§20 忙 máng <Adj> „(být) zaneprázdněný“ = 忙碌 mánglù

§19 这样 zhèyàng <Pro> „tak, takto, takhle“ = 如此 rúcǐ

§19 挺 tǐng <Adv> „velice, velmi“ = 甚 shèn

§19 但是 dànshì <K> „nicméně, ale“ = 然而 rán'ér

§19 同学 tóngxué <S> „spolužák“ = 同窗 tóngchuāng

§19 要 yào <V> „chtít“ = 意欲 yìyù

§19 蹲班 dūnbān <V> „propadnout“ = 留级 liújí

§18 咱 zán <Pro> „my = 吾辈 wúbèi

[zahrnuje mluvčího i adresáta]

§18 开 kāi <V> „řídít (automobil)“ = 驾驶 jiàshǐ

- §18 **走** zǒu <V> „odejít, opustit“ = 离开 líkāi
[ve spojení s 了]
- §17 **那么** nàme <Pro> „tak, tolik“ = 如此 rúcǐ [adj. stojící za slovem]
= 如许 rúxǔ [adj. stojící před slovem]
- §17 **咱们** zánmen <Pro> „my“ = 吾辈 wúbèi
[zahrnuje mluvčího i adresáta]
- §17 **还有** háiyou <K> „a, i, jakož i“ = 以及 yǐjí
- §16 **这么** zhème <Pro> „tak“ = 如此 rúcǐ [adj. stojící za slovem]
= 如许 rúxǔ [adj. stojící před slovem]
- §16 **要** yào <V> „je třeba, muset“ = 应该 yīngāi
- §16 **马上** mǎshàng <Adv> „hned, ihned, okamžitě“ = 迅即 xùnjí
- §16 **时候** shíhou <S> „čas, doba“ = 时日 shírì

- §16 送 *sòng* <V> „darovat“ = 赠送 *zèngsòng*
- §15 几 *jǐ* <N> „kolik“ = 若干 *ruògān*
= 几许 *jǐxǔ*
- §15 帮 *bāng* <V> „pomáhat“ = 帮|助 *bāngzhù*
- §15 见 *jiàn* <V> „vidět se, setkat se“ = 见面 *jiàn|miàn*
- §14 他们 *tāmen* Pro> „oni“ = 之 *zhī*
- §14 可能 *kěnéng* <Adv> „možná, asi“ = 大概 *dàgài*
- §11 找 *zhǎo* <V> „hledat“ = 觅求 *mìqiú*
- §11 可以 *kěyǐ* <V> „moci“ = 能够 *nénggòu*
- §13 小 *xiǎo* <Adj> „malý“ = 微 *wēi*

- §13 一会儿 *yīhuìr* <S> „chvíli, chvilka, okamžik“ = 斯须 *sīxū*
= 少时 *shǎoshí*
- §13 干吗 *gànmá* <Pro> „proč“ = 为何 *wèihé*
- §18 还是 *háishi* <Adv> „stále“ = 依然 *yīrán*
[může být užito i ve významu „stále při starém“]
- §13 打 *dǎ* <V> „prát se, rvát se“ = 打架 *dǎjià*
- §12 所以 *suǒyǐ* <K> „proto, tedy, tudíž“ = 因此 *yīncǐ*
- §12 开 *kāi* <V> „otevřít“ = 打开 *dǎkāi*
- §12 又 *yòu* <Adv> „opět, znovu“ = 再次 *zàicì*
- §12 要 *yào* <Adv> „ukazatel budoucího času“ = 将要 *jiāngyào*
- §12 到 *dào* <V> „dorazit, dojít, dojet“ = 抵 *dǐ*

§12 坐 zuò

<V> „posadit se“ = 落座 luò|zuò

= 就座 jiù|zuò

§11 很 hěn

<Adv> „velmi“ = 颇 pō

§11 更 gèng

<Adv> „ještě více“ = 更加 gèngjiā

§11 干 gàn

<V> „dělat“ = 做 zuò

§10 叫 jiào

<V> „jmenovat se“ = 名叫 míngjiào

§10 其实 qíshí

<Adv> „ve skutečnosti, fakticky“ = 实则 shízé

§10 该 gāi

<V> „být zapotřebí, být třeba, muset“ = 应该 yīnggāi

= 理当 lǐdāng

[应该 – lze použít v psaném i hovorovém jazyce]

§10 为什么

<Pro> „proč“ = 为何 wèihé

wèi shénme

- §10 谢谢 xièxiè <V> „děkovat“ = 称谢 chēngxiè [více spisovné]
= 道谢 dào|xiè
- §10 得 děi <V> „potřebovat, je třeba“ = 需要 xūyào
- §10 一块 yīkuài <Adv> „společně, spolu“ = 共同 gòngtóng
= 一同 yītóng
- §10 楼 lóu <S> „podlaží, poschodí“ = 楼层 lóucéng
- §10 怕 pà <V> „bát se, obávat se“ = 畏惧 wèijù
- §9 时间 shíjiān <S> „čas, doba“ = 时日 shírì
- §9 明天 míngtiān <S> „zítek“ = 明日 míngrì
- §9 商量 shāngliáng <V> „prodiskutovávat“ = 共商 gòngshāng [společně]
= 商兑 shāngduì
- §9 晚上 wǎnshang <S> „večer, noc“ = 夜晚 yèwǎn

- §9 多少 *duōshao* <N> „kolik“ = 若干 *ruògān*
= 几许 *jǐxǔ*
- §9 坏 *huài* <Adj> „špatný, zlý“ = 顽皮 *wánpí*
[lze použít i v hovorovém jazyce]
- §8 但 *dàn* <K> „nicméně, ale“ = 然而 *ránhé*
- §8 试 *shì* <V> „zkoušet“ = 尝试 *chángshì*
- §8 然后 *ránhòu* <K> „potom, pak“ = 进而 *jìn'ér*
- §8 不好意思 *bù|hǎoyìsi* <V> „omlouvát se“ = 抱歉 *bàoqiàn*
- §8 今儿 *jīnr* <S> „dnešní den, dnes“ = 今日 *jīnrì*
- §8 如果 *rúguǒ* <K> „jestli, jestliže, když, kdyby“ = 假如 *jiǎrú*
- §9 租 *zū* <V> „najmout / pronajmout“ = 租赁 *zūlìn*

§8 (打)招呼 zhāohū

<V> „zdravit“ = 寒暄 hánxuān

§8 快 kuài

<Adj> „rychlý“ = 快速 kuàisù

= 迅捷 xùnjié [více spisovné]

§7 打 dǎ

<V> „bít, udeřit“ = 打击 dǎjī

§7 考虑 kǎolǜ

<V> „zvažovat“ = 思虑 sīlǜ

§7 大 dà

<V> „vyrůst, být starší“ = 长大 zhǎngdà

§7 刚刚 gāngāng

<Adv> „právě“ = 刚才 gāngcái

§7 刚 gāng

<Adv> „právě“ = 刚才 gāngcái

§7 睡 shuì

<V> „spát“ = 寐 mèi

§7 突然 tūrán

<Adv> „náhle, nenadále“ = 忽然 hūrán

§7 操心 cāoxīn

<V> „mít starosti“ = 担忧 dānyōu

- fr. 1 聊 *liáo* §7 <V> „hovořit, konverzovat“ = 谈话 *tán|huà*
 [lze použít i v hovorovém jazyce]
- §7 生日 *shēngrì* <S> „narozeniny“ = 诞辰 *dànchén*
- §7 姥爷 *lǎolao* <S> „babička (z matčiny strany)“ = 外祖母 *wàizǔmǔ*
- §6 可是 *kěshì* <K> „avšak, ale“ = 然而 *rán'ér*
- §6 够 *gòu* <Adj> „(být) dostačující“ = 足够 *zúgòu*
- §6 不错 *bùcuò* <Adj> „nebýt špatný, být docela dobrý“
 = 尚可 *shàngkě*
- §6 好 *hǎo* <Adv> „velice, velmi, značně“ = 非常 *fēicháng*
 = 十分 *shífēn*
- §6 看 *kàn* <V> „navštívit (někoho)“ = 探望 *tànwàng*
 = 看望 *kànwàng*

- §6 确实 *quèshí* <Adv> „skutečně, opravdu“ = 委实 *wěishí*
= 确乎 *quèhū*
- §6 家庭 *jiāting* <S> „domov“ = 家世 *jiāshì*
- §6 最近 *zuìjìn* <S> „nedávno, poslední dobou“ = 近来 *jìnlái*
- §6 饿 *è* <Adj> „hladový“ = 饥饿 *jī'è*
- §6 买 *mǎi* <V> „koupit“ = 购买 *gòumǎi*
- §6 要不 *yàobù* <K> „jestli, jestliže“ = 假如 *jiǎrú*
- §6 丢 *diū* <V> „ztrácet“ = 丢失 *diūshī*
- §6 特 *tè* <Adv> „zejména, obzvlášt“ = 尤其 *yóuqí*
= 特别 *tèbié* [Ize použít i v hovorovém jazyce]
- §6 下面 *xiàmiàn* <Adj> „následující“ = 接下来 *jiēxiàláí*

- §6 明白 *míngbái* <V> „vědět, znát“ = 了解 *liǎojiě*
- §6 喝 *hē* <V> „pít“ = 饮 *yǐn*
- §6 今年 *jīnnián* <S> „letošní rok“ = 今岁 *jīnsuì*
- §5 哪儿 *nǎr* <Pro> „kde“ = 何处 *héchù*
= 何地 *hédì*
= 何方 *héfāng*
- §5 要 *yāo* <V> „požadovat, žádat“ = 要求 *yāoqiú*
- §5 慢 *màn* <Adj> „(být) pomalý“ = 缓慢 *huǎnmàn*
- §5 再说 *zàishuō* <K> „kromě toho, ostatně, navíc“ = 再则 *zàizé*
- §5 管 *guǎn* <V> „pečovat, starat se“ = 照顾 *zhàogù*
- §5 姥爷 *lǎoye* <S> „děda (z matčiny strany)“ = 外祖父 *wàizǔfù*

- §5 站住 zhàn|zhùn <V> „zůstat stát, zastavit se“ = 驻足 zhùzú
- §5 陪 péi <V> „doprovázet, dělat společnost“ = 陪同 péitóng
- §5 早 zǎo <Adv> „dříve, předtím“ = 之前 zhīqián
= 从前 cóngqián
- §5 以后 yǐhòu <K> „potom, pak“ = 进而 jìn'ér
- §5 懂 dǒng <V> „rozumět, chápat“ = 领悟 língwù [více spisovné]
= 理解 lǐjiě
- §5 读 dú <V> „studovat“ = 就读 jiùdú
- §5 担心 dān|xīn <V> „znepokojovat se, mít obavy/starosti“
= 担忧 dānyōu
- §5 吓 xià <V> „strašit, vystrašit (někoho)“ = 惊吓 jīngxià
= 恐吓 kǒngxià

- §5 辞职 *cízhí* <V> „rezignovat“ = 辞却 *cíquè*
- §5 定 *dìng* <V> „rozhodnout se“ = 决定 *juédìng*
= 商定 *shāngdìng* [po společné konzultaci]
- §5 院子 *yuànzi* <S> „dvůr, nádvoří“ = 庭院 *tíngyuàn*
- §5 打扰 *dǎrǎo* <V> „narušovat, porušovat“ = 烦扰 *fánrǎo*
= 干扰 *gānrǎo*
- §5 全 *quán* <Adj> „(být) celý, (být) kompletní“ = 全部 *quánbù*
= 完全 *wánquán* [lze použít i v hovorovém jazyce]
- §5 闺女 *guīnǚ* <S> „dcera“ = 女儿 *nǚ'ér*
- §5 装 *zhuāng* <V> „instalovat, montovat“ = 安装 *ānzhuāng*
- §5 关心 *guān|xīn* <V> „věnovat pozornost“ = 关照 *guānzhào*

- §4 **错** *cuòwù* <Adj> „špatný“ = 错误 *cuòwù*
- §4 **去年** *qùnián* <S> „minulý / loňský rok“ = 去岁 *qùsui*
- §4 **每天** *měitiān* <S> „každý den“ = 每日 *měirì*
- §4 **抓** *zhuā* <V> „chytit, lapit“ = 攘夺 *rǎngduó*
- §4 **最后** *zuihòu* <Adv> „nakonec“ = 最终 *zuìzhōng*
- §4 **穿** *chuān* <V> „oblékat, nosit šaty“ = 穿上 *chuānshàng*
- §4 **老** *lǎo* <Adj> „(být) starý“ = 年迈 *niánmài*
- §4 **好像** *hǎoxiàng* <V> „vypadat jako“ = 像 *xiàng*
= 似乎 *sìhū* [více spisovné]
- §4 **而且** *érqiě* <K> „ale i, a také“ = 且 *qiě*

- §4 管 **guǎn** <V> „vychovávat“ = 管教 *guǎnjiào*
- §4 怼 **duì** <V> „nadávat“ = 辱骂 *rǔmà*
- §4 迎 **yíng** <V> „vítat, uvítat“ = 迎接 *yíngjiē*
- §4 它 **tā** <Pro> „ono“ = 之 *zhī*
- §4 舅舅 **jiùjiu** <S> „strýc“ = 舅 *jiù*
- §4 少 **shǎo** <V> „zmenšit (se), snížit (se), zredukovat“
= 减少 *jiǎnshǎo*
- §4 追 **zhuī** <V> „pronásledovat“ = 追求 *zhuīqiú*
- §4 错 **cuò** <S> „chyba“ = 过错 *guòcuò*
- §4 要是 **yàoshi** <K> „jestli, jestliže, když, kdyby“ = 假如 *jiǎrú*

- §4 等于 *děngyú* <V> „rovnat se“ = 相当于 *xiāngdāngyú*
- §4 收拾 *shōushi* <V> „uklízet“ = 收拾 *duōshí*
- §4 高 *gāo* <Adj> „(být) vysoký, (být) veliký“ = 高大 *gāodà*
[budova, postava]
- §4 放心 *fàngxīn* <V> „být klidný, být bez starosti, neznepokojovat se“
= 宽心 *kuānxīn*
- §4 成 *chéng* <V> „stát se (někým / něčím)“ = 成为 *chéngwéi*
- §4 说好 *shuōhǎo* <V> „dohodnout se, domluvit se“ = 约定 *yuēdìng*
- §4 过去 *guòqù* <V> „projít kolem, přejít (situaci)“ = 飘逝 *piāoshì*
- §3 脸 *liǎn* <S> „obličej, tvář“ = 脸面 *liǎnmiàn*
- §3 早上好
zǎoshanghǎo <V> „dobré ráno“ = 早安 *zǎo'ān*

- §3 **培养** péiyǎng <V> „učit, vést, vychovávat“ = 教导 jiàodǎo
[objevilo se ve vztahu učitel a jeho studenti]
- §3 **告诉** gàosu <V> „řici“ = 语 yǔ
- §3 **生** shēng <V> „porodit“ = 诞 dàn
- §3 **老** lǎo <Adv> „dříve, předtím“ = 之前 zhīqián
= 从前 cóngqián
- §3 **虽然** suīrán <K> „ačkoli, třebaže, přestože“ = 虽则 suīzé
- §3 **娶** qǔ <V> „vzít si (někoho), vdát se / oženit se“
= 迎娶 yíngqǔ [pouze ve spojení s mužem]
= 嫁娶 jiàqǔ [pouze ve spojení se ženou]
= 完婚 wán|hūn
- §3 **完** wán <V> „splnit, skončit“ = 完成 wán|chéng

- §3 当年 dāngnián <S> „ona léta, v minulosti“ = 向年 xiàngnián
- §3 一直 yīzhí <Adv> „nepřetržitě, po celou dobu, od začátku do konce“
= 始终 shǐzhōng
- §3 要不然 yàobùrán <K> „v opačném případě“ = 否则 fǒuzé
- §3 叫 jiào <V> „jmenovat se, nazývat“ = 称呼 chēnghu
- §3 盯 dīng <V> „dohlížet, kontrolovat“ = 看管 kānguǎn
- §3 弟弟 dìdì <S> „mladší bratr“ = 弟 dì
- §3 惹祸 rě|huò <V> „dostat se do maléru, způsobit malér“
= 闯祸 chuǎng|huò
- §3 停 tíng <V> „zastavit se“ = 停止 tíngzhǐ
= 休止 xiūzhǐ [více spisovné]
- §3 跑 pǎo <V> „běžet, utíkat“ = 逃跑 táopǎo

§3 摸底 *mō|dǐ* <V> „zjišťovat, snažit se dopátrat“ = 试探 *shìtàn*

§3 耽误 *dānwu* <V> „prošvihnout, promeškat“
= 耽搁 *dāngē*
= 耽延 *dānyán* [více spisovné]

§3 嫌 *xián* <V> „vadit, nelíbit se“ = 嫌弃 *xiánqì*

§3 跟着 *gēnzhe* <V> „následovat“ = 跟随 *gēnsuí*
= 尾随 *wěisuí*

§3 合适 *héshì* <Adj> „(být) vhodný“ = 适当 *shìdàng*

§3 勒 *lēi* <V> „utáhnout“ = 系紧 *jìjǐn*

§3 方便 *fāngbiàn* <Adj> „(být) pohodlný“ = 便宜

§3 带 *dài* <V> „nést“ = 携 *xié*

- §3 调 *diào* <V> „přemístit“ = 调职 *diào|zhí*
- §3 第一 *dìyī* <Pro> „první“ = 首 *shǒu*
- §3 路上 *lùshang* <S> „na cestě, cestou“ = 途旅 *tú|lǚ*
- §3 以前 *yǐqián* <S> „dříve, v minulosti, předtím“ = 此前 *cǐqián*
- §3 干嘛 *gànmá* <Pro> „proč“ = 为何 *wèihé*
[více citově zbarvené]
- §3 弄 *nòng* <V> „dělat“ = 做 *zuò*
- §3 保安 *bǎo'ān* <S> „ochranka“ = 保安员 *bǎo'ān yuán*
- §3 赶快 *gǎnkuài* <Adv> „ihned, rychle, neprodleně“ = 迅即 *xùn|jí*
- §2 熟 *shú* <Adj> „(být) dobře známý“ = 熟稔 *shú|rěn*
- §2 现在 *xiànzài* <S> „nynějšek, současnost“ = 目前 *mù|qián*

§2 媳妇 *xífù*

<S> „manželka“ = 妻室 *qīshì*

§12 开 *kāi*

<V> „otevřít“ = 打开 *dǎkāi*

§2 继续 *jìxù*

<V> „pokračovat, postupovat dále (v něčem)“
= 继进 *jìjìn*

§3 弄 *nòng*

<V> „obstarat, vyřídit“ = 处理 *chǔlǐ*

[lze použít i v hovorovém jazyce]

§2 本来 *běnlái*

<Adv> „původně, svého času“ = 原先 *yuánxiān*

§2 叫 *jiào*

<V> „žádat“ = 让 *ràng*

§2 推 *tuī*

<V> „tlačít (před sebou)“ = 推搡 *tuīsǎng*

§2 或者 *huòzhě*

<Adv> „snad, možná“ = 大概 *dàgài*

= 恐怕 *kǒngpà*

- §2 **惹事** *rěshì* <V> „způsobit potíže“ = 闯祸 *chuǎnghuò*
= 滋事 *zīshì*
- §2 **心思** *xīnsi* <S> „mysl, nálada, pomyšlení“ = 思绪 *sīxù*
- §2 **还是** *háishi* <K> „nebo“ = 或 *huò*
- §2 **容易** *róngyì* <Adj> „(být) snadný, (být) lehký“ = 易 *yì*
- §2 **检查** *jiǎnchá* <V> „prověřovat, kontrolovat“ = 审察 *shěnchá*
- §2 **查** *chá* <V> „prověřovat, kontrolovat“ = 审察 *shěnchá*
- §2 **腾** *téng* <V> „vznášet se k nebi“ = 腾空 *téngkōng*
- §2 **连** *lián* <K> „dokonce i“ = 甚至 *shènzhì*
= 乃至 *nǎizhì* [více spisovné]
- §2 **年轻** *niánqīng* <Adj> „(být) mladý“ = 年少 *niánshào*

- §6 **关心** *guān|xīn* <V> „dělat si starosti (o někoho)“ = 惦念 *diànniàn*
- §2 **急** *jí* <Adj> „(být) netrpělivý“ = 急躁 *jízào*
- §2 **专门** *zhuānmén* <Adv> „speciálně, výlučně“ = 专诚 *zhuānchéng*
- §2 **快乐** *kuàilè* <Adj> „(být) radostný, (být) veselý“ = 愉悦 *yúyuè*
- §2 **客** *kè* <S> „hosté, návštěvníci“ = 客人 *kèrén*
= 宾客 *bīnkè*
- §2 **写** *xiě* <V> „psát“ = 书 *shū*
= 著 *zhù*
- §2 **爹地** *diēdì* <S> „otec“ = 父亲 *fùqīn*
- §2 **拉倒** *lādǎo* <V> „vzdát se, zřeknout se, opustit“ = 放弃 *fàngqì*
- §2 **尴尬** *gāngà* <Adj> „(být) v rozpacích“ = 窘促 *jiǒngcù*

§2 别的 *biéde*

<Pro> „jiný“ = 其他 *qítā*

§2 管 *guǎn*

<V> „věnovat pozornost“ = 理会 *lǐhui* [negativně]

§2 一起 *yīqǐ*

<Adv> „společně, spolu“ = 共同 *gòngtóng*
= 一同 *yītóng*

§2 半天 *bàntiān*

<S> „dlouhý čas, dlouhá doba“ = 许久 *xǔjiǔ*

§2 棒 *bàng*

<Adj> „(být) vynikající, (být) excelentní“ = 佳 *jiā*

§2 美女 *měinǚ*

<S> „krásná žena / dívka“ = 佳丽 *jiālì*
= 丽人 *lìrén*
= 佳人 *jiārén*

§2 贵 *guì*

<Adj> „(být) drahý, (být) nákladný“ = 昂贵 *ánguì*

§2 挂 *guà*

<V> „zavěšovat, pokládat“ = 悬挂 *xuánguà*

- §2 正好 zhènghǎo <Adv> „právě, zrovna“ = 恰好 qiàhǎo
- §2 阿姨 āyí <S> „teta (matčina sestra)“ = 姨 yí
- §2 沟通 gōutōng <V> „hovořit, konverzovat“ = 谈话 tán|huà
[lze použít i v hovorovém jazyce]
- §2 差不多 chàbùduō <Adv> „skoro, téměř“ = 几乎 jīhū
- §2 来 lái <V> „objevit se“ = 到场 dào|chǎng
- §2 换 huàn <V> „vyměnit, nahradit“ = 更换 gēnghuàn
- §2 愿意 yuànyì <V> „chtít“ = 意欲 yìyù
- §2 得 dé <V> „být hotový, dokončit“ = 完成 wán|chéng
- §2 熟悉 shúxī <V> „být dobře obeznámen (s někým / něčím)“
= 了解 liǎojiě

- §2 掏钱 tāoqián <V> „zaplatit, uhradit“ = 付款 fùkuǎn
- §2 差点 chàdiǎn <Adv> „téměř, skoro“ = 接近 jiējìn
- §2 奇怪 qíguài <Adj> „(být) divný, (být) podivný, (být) zvláštní“
= 怪异 guàiyì
- §2 招摇 zhāoyáo <V> „obeznámit, dát vědět“ = 张扬 zhāngyáng
[širokému okruhu lidí]
- §2 放 fàng <V> „položit, postavit, umístit“ = 置放 zhìfàng
- §2 啥 shà <Pro> „co“ = 何 hé
- §2 大姨 dàiyí <S> „teta (matčina sestra)“ = 姨 yí
- §2 变态 biàntài <Adj> „(být) podivný, (být) zvláštní“ = 诡譎 guǐjié
- §2 经理 jīnglǐ <S> „ředitel, manažer“ = 总经理 zǒngjīnglǐ

- §2 各 *gè* <Pro> „každý, různý“ = 各个 *gègè*
- §1 支 *zhī* <V> „postavit“ = 搭 *dā*
- §2 本事 *běnsì* <S> „schopnost, dovednost“ = 本领 *běnlǐng*
- §2 墙 *qiáng* <S> „zed', stěna“ = 墙壁 *qiángbì*
[Ize použít i v hovorovém jazyce]
- §2 管 *guǎn* <V> „řídít, vést“ = 管理 *guǎnlǐ*
- §2 瞎忙 *xiāmáng* <V> „(být) zaneprazdněn“ = 白忙 *báimáng*
[zaměstnávat sám sebe prací]
- §2 扯 *chě* <V> „debatovat“ = 掰扯 *bāiche*
- §2 扯 *chě* <V> „žvanit, kecat, mluvit nesmysly“ = 胡说 *húshuō*

§2 平凡 *píngfán* <Adj> „(být) obyčejný, (být) všední, (být) prostý“
= 泛泛 *fánfán*

§2 润 *rùn* <V> „navlhčit“ = 滋润 *zīrùn*
= 溼 *wò* [více spisovné]

§2 洗澡 *xǐzǎo* <V> „mýt se“ = 沐浴 *mùyù*

§1 常 *cháng* <Adv> „často“ = 常常 *chángcháng*
= 时常 *shícháng*
= 经常 *jīngcháng*

§1 年纪 *niánjì* <S> „věk, stáří“ = 年龄 *niánlíng*

§1 熟悉 *shúxī* <Adj> „(být) dobře známý“ = 熟稔 *shúrěn*

§1 应付 *yìngfù* <V> „čelit (někomu / něčemu)“ = 面对 *miànduì*
[lze použít i v hovorovém jazyce]

§1 悲催 *bēicuī*

<Adj> „namáhavý“ = 辛苦 *xīnkǔ*

= 苦 *kǔ*

§1 派对 *pàiduì*

<S> „večírek“ = 聚会 *jùhuì*

§1 剩 *shèng*

<V> „zbýt“ = 剩余 *shèngyú*

= 余下 *yúxià*

§1 攻克 *gōngkè*

<V> „řešit, vyřešit“ = 解决 *jiějué*

§1 留神 *liúshén*

<V> „dávat pozor“ = 注意 *zhùyì*

§1 骂 *mà*

<V> „nadávat, hubovat“ = 辱骂 *rǔmà*

§1 明明 *míngmíng*

<Adv> „(zcela) jasně, očividně, zřejmě“ = 分明 *fēnmíng*

§1 赔 *péi*

<V> „kompenzovat“ = 赔偿 *péicháng*

- §1 **老婆** *lǎopo* <S> „manželka“ = 妻室 *qīshì*
- §1 **(一)辈子** *bèizi* <S> „celý život“ = 一生 *yīshēng*
- §1 **乘** *chéng* <V> „využívat“ = 利用 *lìyòng*
- §1 **晚** *wǎn* <S> „večer, noc“ = 夜晚 *yèwǎn*
- §1 **守则** *shǒuzé* <S> „pravidla“ = 规矩 *guīju*
= 规则 *guīzé*
- §1 **(打)电话** *(dǎ) diànhuà* <V> „telefonovat“ = 通话 *tōnghuà*
- §1 **调皮** *tiáopí* <Adj> „(být) nezbedný“ = 顽皮 *wánpí* [negativně]
[lze použít i v hovorovém jazyce]
- §1 **估** *gū* <V> „odhadovat“ = 估计 *gūjì*
- §1 **地方(坐)** *dìfang* <S> „místo (k sezení), sedadlo“ = 座位 *zuòwèi*

- §1 对不住 *duìbuzhù* <V> „omlouvat se“ = 抱歉 *bàoqiàn*
- §1 乱 *luàn* <Adj> „(být) zmatený, být v nepořádku“ = 狼藉 *lángjí*
- §1 结束 *jiéshù* <V> „skončit, ukončit“ = 完毕 *wánbì*
- §1 久 *jiǔ* <Adj> „trvající dlouhou dobu“ = 良久 *liángjiǔ*
- §1 压根 *yàgēn* <Adv> „naprosto, docela, vůbec“ = 根本 *gēnběn*
[v záporných větách]
- §1 脏话 *zānghuà* <S> „vulgarismy, vulgární mluva“ = 秽语 *huìyǔ*
- §1 会合 *huìhé* <V> „setkat se, sejít se“ = 集合 *jíhé*
- §1 嫁 *jià* <V> „vzít si (někoho), vdát se“
= 嫁娶 *jiàqǔ* [pouze ve spojení se ženou]
= 完婚 *wán|hūn*
- §1 琢磨 *zuómo* <V> „přemítat, uvažovat, rozvažovat“ = 思考 *sīkǎo*

- §1 变 *biàn* <V> „měnit se, změnit se“ = 变化 *biànhuà*
= 改变 *gǎibiàn*
- §1 活泛 *huófàn* <Adj> „flexibilní, agilní“ = 灵活 *líng huó*
- §1 救 *jiù* <V> „zachránit“ = 拯救 *zhěngjiù*
- §1 昨天 *zuótiān* <S> „včerejší den, včera“ = 昨日 *zuórì*
- §1 讨论 *tǎolùn* <V> „diskutovat“ = 共商 *gòngshāng* [společně]
- §1 下滑 *xiàhuá* <V> „klesat, snížit“ = 下降 *xiàjiàng*
- §1 口子 *kǒuzi* <S> „záležitost, věc, problém“ = 事情 *shìqíng*
[lze použít i v hovorovém jazyce]
- §1 失败 *shībài* <V> „nezdařit se, neuspět“ = 失利 *shīlì*
- §1 劲头 *jìntóu* <S> „životní síla / energie, duše“ = 精神 *jīngshēn*

- §1 **转转** *zhuǎnzhuǎn* <V> „procházet se“ = 散步 *sànbù*
- §1 **经手** *jīngshǒu* <V> „zařizovat, vyřizovat“ = 处理 *chǔlǐ*
[lze použít i v hovorovém jazyce]
- §1 **天光** *tiānguāng* <S> „sluneční svit“ = 日光 *rìguāng*
- §1 **惯坏** *guànhuài* <V> „rozmazlit“ = 宠坏 *chǒnghuài*
- §1 **常年** *chángnián* <Adv> „celoročně“ = 终岁 *zhōngsuì*
- §1 **怪** *guài* <V> „vinit“ = 责怪 *zéguài*
- §1 **发牢骚** *fāláosāo* <V> „stěžovat si“ = 抱怨 *bàoyuàn*
- §1 **订** *dìng* <V> „objednat si“ = 订购 *dìnggòu*
- §1 **随便** *suíbiàn* <Adv> „podle libosti“ = 随意 *suíyì*

§1 厨房 *chúfáng*

<S> „kuchyně“ = 厨房 *chúfáng*

§1 改为 *suǐbiàn*

<V> „změnit v (něco jiného)“ = 变成 *gǎichéng*

§1 愁 *chóu*

<V> „znepokojovat se, mít obavy/starosti“

= 担忧 *dānyōu*

§1 暗 *àn*

<Adj> „(být) tmavý, (být) temný, (být) šerý“

= 黑暗 *hēi'àn* [odstín černé]

= 昏暗 *hūn'àn* [odstín šedé]

§1 厨 *chú*

<S> „kuchyně“ = 厨房 *chúfáng*

§1 茶 *chá*

<S> „čaj“ = 茶汤 *chátāng* [nápoj]

§1 另外 *lìngwài*

<K> „kromě toho, mimo to, navíc“ = 此外 *cǐwài*

= 况且 *kuàngqiě*

§1 打扫 *dǎsǎo*

<V> „uklízet“ = 扫除 *sǎochú*

- §1 搁 *gē* <V> „pokládat“ = 放置 *fàngzhì*
- §1 甬 *béng* <Adv> „zápor (zákaz)“ = 勿 *wù*
- §1 成天 *chéngtiān* <Adv> „po celý den, jak je den dlouhý“ = 竟日 *jìngrì*
- §1 计较 *jìjiào* <V> „přít se, dohadovat se“ = 争论 *zhēnglùn*
- §1 眼珠子 *yǎnzhūzi* <S> „oční zornice, oko“ = 眼帘 *yǎnlián*
[citově zbarvené slovo – nejhezčí oči - milovaného člověka]
- §1 怨 *yuàn* <V> „stěžovat si“ = 埋怨 *mányuàn*
- §1 推坏 *tuīhuài* <V> „zničit“ = 破坏 *pòhuài*
- §1 (有) 关系 *(yǒu) guānxi* <V> „mít spojitost“ = 相关 *xiāngguān*
- §1 钻 *zuān* <V> „vnikat, pronikat“ = 进入 *jìnrù*

§1 大白天 *dàbáitiān*

<S> „denní doba, den“ = 早间 *zǎojiān*

= 白天 *báitiān*

§1 通报 *tōngbào*

<V> „dát všem na vědomí, oznámit“ [oběžníkem, reportem]

= 通知 *tōngzhī*

§1 老是 *lǎoshi*

<Adv> „často“ = 常常 *chángcháng*

= 时常 *shícháng*

= 经常 *jīngcháng*

§1 嗓子 *sǎngzi*

<S> „krk, hrdlo“ = 喉咙 *hóulóng*

§1 病 *bìng*

<S> „nemoc“ = 疾病 *jíbìng*

§1 张罗 *zhāngluo*

<V> „plánovat“ = 拟 *nǐ*

§1 贼 *zéi*

<S> „zloděj“ = 盗贼 *dàozéi*

§1 差 *chà*

<V> „nedostávat se, chybět“ = 少于 *shǎoyú*

- §1 亲自 *qīnzi* <Adv> „sám, osobně“ = 躬 *gōng*
- §1 (找)借口
(zhǎo) jièkǒu <V> „vymlouvat se“ = 假托 *jiǎtuō*
- §1 催 *cuī* <V> „popohánět, naléhat, urgovat“ = 催促 *cuīcù*
- §1 慌张 *huāngzhāng* <Adj> „(být) rozrušený, (být) nervózní“
= 惊慌 *jīnghuāng*
- §1 省得 *shěngde* <K> „aby ne, aby se nestalo“ = 以免 *yǐmiǎn*
- §1 片 *piàn* <V> „krájet (na plátky)“ = 切片 *qiēpiàn*
- §1 碰见 *pèngjiàn* <V> „náhodou se potkat, narazit (na někoho)“
= 遇见 *yùjiàn*
- §1 权 *quán* <S> „moc, pravomoc, autorita“ = 权势 *quánshì*

§1 端正 *duānzhèng*

<V> „napravit, opravit“ = 匡正 *kuāngzhèng*

= 匡 *kuāng*

§1 警惕性 *jǐngtìxìng*

<S> „bdělost, ostražitost“ = 警觉 *jǐngjué*

§1 坏 *huài*

<V> „rozbít, poškodit“ = 破坏 *pòhuài*

§1 差别 *chābié*

<S> „rozdíl, rozdílnost“ = 区别 *qūbié*

= 分别 *fēnbié*

§1 人品 *rénpǐn*

<S> „charakter, povaha, temperament“ = 品格 *pǐngé*

= 性格 *xìnggé*

§1 受 *shòu*

<V> „utrpět“ = 遭受 *zāoshòu*

§1 整一口 *zhěngyīkǒu*

<V> „objednat si jídlo“ = 点菜 *diǎncài*

§1 晚 *wǎn*

<Adj> „pozdní“ = 迟 *chí*

- §1 恐怕 *kǒngpà* <V> „bát se, obávat se“ = 畏惧 *wèijù*
- §1 帅 *shuài* <Adj> „krásný (jen v mužském rodě)“ = 帅气 *shuàiqì*
- §1 骗 *piàn* <V> „klamat, podvádět, šidit“ = 欺骗 *qīpiàn*
- §1 犯病 *fànbìng* <V> „onemocnět (opakovaně)“ = 抱恙 *bàoyàng*
- §1 既是 *jìshǐ* <K> „i kdyby, třebaže, byť by“ = 即或 *jíhuò*
- §1 完美 *wánměi* <Adj> „(být) dokonalý, (být) ideální“ = 完善 *wánshàn*
- §1 承认 *chéngrèn* <V> „přiznat, uznat“ = 坦称 *tǎnchēng*
- §1 狠 *hěn* <Adj> „(být) zlý, (být) nemilosrdný“ = 暴戾 *bàolì*
- §1 人儿 *rénr* <S> „charakter, povaha, temperament“ = 品格 *pǐngé*
= 性格 *xìnggé*

- §1 严 yán <Adj> „(být) přísný“ = 整肃 zhěngsù
- §1 下滑 xiàhuá <V> „upadat“ = 衰退 shuāituì
- §1 温柔 wēnróu <Adj> „(být) jemný, (být) měkký“ = 绵和 miánhé
- §1 疼 téng <V> „bolet“ = 疼痛 téngtòng
- §1 伤 shāng <V> „zranit, poškodit“ = 戕害 qiānghài
- §1 逃 táo <V> „prchnout, utéct“ = 逃逸 táoyì
- §1 正经 zhèngjīng <Adj> „(být) seriózní, (být) vážný“ = 庄肃 zhuāngsù
- §1 让位 ràngwèi <V> „uvolnit místo“ = 腾位 téngwèi
- §1 选 xuǎn <V> „vybírat (si), volit (si)“ = 选择 xuǎnzé
= 抉择 juéze [více spisovné]

- §1 **房间** *fángjiān* <S> „místnost, pokoj“ = 室 *shì*
- §1 **差** *chà* <Adj> „(být) málo“ = 少许 *shǎoxǔ*
- §1 **面子** *miànzi* <S> „tvář, reputace“ = 颜面 *yánmiàn*
- §1 **自个儿** *zìgěr* <Pro> „sám“ = 自己 *zìjǐ*
- §1 **惯** *guàn* <S> „zvyk, návyk, obyčej“ = 习性 *xíxìng*
- §1 **尊重** *zūnzhòng* <V> „vážit si, respektovat“ = 尊敬 *zūnjìng*
- §1 **稳定** *wěndìng* <Adj> „(být) stálý, (být) stabilní“ = 固定 *gùdìng*
- §1 **远** *yuǎn* <Adj> „(být) daleký / daleko, (být) vzdálený“ = 米 *mǐ*
- §1 **咋** *zǎ* <Pro> „proč“ = 为何 *wèihé*

§1 也许 yěxǔ <Adv> „snad, možná“ = 大概 dàgài
= 恐怕 kǒngpà

§1 说不定 shuōbùdìng <Adv> „snad, možná“ = 大概 dàgài
= 恐怕 kǒngpà

§1 机灵 jīlíng <Adj> „(být) inteligentní, (být) chytrý“
= 聪明 cōngmíng
= 伶俐 línglì

§1 光着 guāngzhe <Adj> „(být) obnažený“ = 赤裸 chīluǒ

§1 用完 yòngwán <V> „spotřebovat, vyčerpat“ = 耗尽 hàojìn

§1 小心 xiǎoxīn <V> „dávat pozor“ = 注意 jīnyì

§1 爱人 àiren <S> „manželka“ = 妻室 qīshì

§1 花 huā <V> „utrácet“ = 破费 pòfèi

- §1 **入手** *rùshǒu* <V> „začít, pustit se (do něčeho)“ = 着手 *zhuóshǒu*
= 开始 *kāishǐ*
- §1 **由** *yóu* <Pr> „z, od“ = 自 *zì*
- §1 **忘** *wàng* <V> „zapomenout“ = 忘记 *wàngjì*
- §1 **当着** *dāngzhe* <Pr> „před někým, tváří v tvář“ = 面对 *miànduì*
- §1 **早点** *zǎodiǎn* <Adv> „brzy, časně“ = 早日 *zǎorì*
- §1 **挣钱** *zhèngqián* <V> „vydělávat (peníze)“ = 赚钱 *zhuànqián*
- §1 **上映** *shàngyìng* <V> „předvádět, promítat“ = 放映 *fàngyìng*
- §1 **个儿** *gèr* <S> „výška [postava]“ = 身高 *shēngāo*
- §1 **周围** *zhōuwéi* <S> „okolí, v okolí“ = 附近 *fùjìn*

§1 汗水 hànshuǐ

<S> „pot“ = 汗液 hàn'yè

§1 恭喜 gōngxǐ

<V> „blahopřát“ = 恭祝 gōngzhù

§1 健儿 jiàn'ér

<S> „sportovec, atlet“ = 运动员 yùndòngyuán

§1 小 xiǎo

<Adj> „(být) mladý“ = 年少 niánshǎo

§1 加倍 jiābèi

<V> „zdvojnásobit, zdvojit“ = 倍增 bèizēng

§1 不断 bùduàn

<Adv> „neustále, nepřetržitě, bez přestání“ = 持续 chíxù

§1 礼拜 lǐbài

S> „týden“ = 周 zhōu

= 星期 xīngqī

[星期– lze použít ve spisovném i hovorovém jazyce]